

L'Índex ADEG s'ha concebut des d'un inici sota el criteri fonamental de ser entenedor, fiable i útil.

Índex ADEG 2009

de competitivitat territorial

Aquest informe analitza els principals canvis en els factors de competitivitat del conjunt de Catalunya i de les seves comarques. A partir d'aquests factors i dels indicadors que en formen part, realitza un rànquing comarcal de competitivitat territorial, promogut per sisè any consecutiu per l'Associació d'Empresaris de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf. ■

L'Índex, realitzat a partir de l'agregació d'una sèrie de dimensions, ha analitzat, any rere any, els factors de competitivitat de l'economia de les tres comarques de l'àmbit Penedès-Garraf

Al mateix temps, permet establir un rànquing de les diferents comarques catalanes, en funció de la seva competitivitat

S'ha emprès una tasca de revisió metodològica de l'Índex, a partir de l'experiència i el saber fer adquirit en les anteriors cinc edicions, per tal d'incloure les millores convenients, tot assegurant el rigor metodològic i garantint la continuïtat conceptual

Al llarg de les cinc edicions anteriors, l'**Índex ADEG de Competitivitat Territorial**, impulsat per l'Associació d'Empresaris de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf i elaborat per la consultora **Activa Prospect**¹, s'ha convertit en un referent en l'anàlisi territorial de la competitivitat a Catalunya, amb un ampli ressò entre els diferents agents econòmics i els mitjans de comunicació.

Aquesta fita, de caràcter anual, s'ha complementat amb l'Informe ADEG de Conjuntura Econòmica²; una publicació de caràcter trimestral que analitza l'evolució dels sectors més significatius de l'economia i els principals indicadors d'activitat, i que compta ja amb 20 edicions. Ambdues eines han servit per aportar elements de debat, fomentar la comprensió de la realitat econòmica i ajudar a definir les estratègies territorials en base als factors clau de desenvolupament.

La construcció i operativització d'un índex sintètic com aquest, ha estat un exercici complex; una complexitat que és inherent al concepte de competitivitat, caracteritzat pel seu caràcter multivariant. L'Índex ADEG s'ha caracteritzat, tanmateix, per la seva relativa simplicitat i pel seu caràcter entenedor, per tal de facilitar la comprensió del model i la interpretació dels resultats, però, al mateix temps, per ser una eina fiable –amb uns plantejaments de fons de rigor– i útil per a la presa de decisions, que permet donar una visió completa de la realitat.

Ara, però, i com a resultat de la reflexió d'aquests anys, s'ha emprès una tasca de revisió metodològica de l'Índex, a partir de l'experiència i el saber fer adquirit en les anteriors cinc edicions, per tal d'incloure les millores convenients, tot assegurant el rigor metodològic i garantint la continuïtat conceptual del propi Índex. En aquesta línia, s'ha mirat d'incorporar nous factors i indicadors al model, que ajuden a aproximar millor aquest concepte polièdric que és la competitivitat, però vigilant de no augmentar la complexitat en la interpretació i l'anàlisi dels resultats. D'altra banda, també s'han introduït canvis en la mètrica, per tal d'ajustar de forma més realista la posició relativa de cada comarca, tot valorant les distàncies que separen a les comarques, en els diferents àmbits analitzats.

No obstant això, hi ha d'altres elements, estrictament de caire metodològic, que també han incidit en què es portés a terme la revisió. En primer lloc, el canvi experimentat per la Classificació d'Activitats econòmiques, amb l'adopció de la CCAE-09, que ha trencat la sèrie estadística, però que obre noves possibilitats d'anàlisi. En segon lloc, l'oportunitat de disposar de noves dades, atès l'important avenç que hi ha hagut en la matèria en els darrers anys, amb una major disponibilitat d'estadístiques a nivell local.

Així, s'han reconsiderat els factors de competitivitat que són la base d'elaboració de l'Índex ADEG (s'ha valorat la idoneïtat de cada un d'ells i les possibles millores), s'ha procedit a l'actualització d'indicadors a partir d'una recerca exhaustiva de les diferents fonts d'informació estadístiques, considerant-ne la disponibilitat temporal i la regularitat de les dades i, finalment, s'han ajustat la mètrica i les ponderacions de càlcul, tenint en compte la incorporació de nous indicadors.

Es tracta d'una millora substancial respecte a l'anterior mètode tot i que, una vegada obtinguts i analitzats els resultats, es pot veure com els canvis en la classificació són per a la majoria de comarques poc significatius. A més, la nova mètrica permet mantenir el sistema de posicions relatives (o rànquings); un sistema que, com s'ha demostrat, indueix a l'acció i al debat, atès que la comparació interterritorial ajuda a valorar si s'és competitiu en un determinat àmbit o no, al mateix temps que les posicions sintetitzen, de forma molt entenedora, el lloc que ocupa cada comarca en els diferents àmbits analitzats. A partir d'aquestes posicions, és fàcil establir els punts forts i punts febles en els factors de competitivitat i portar a terme una diagnosi encertada de la situació.

Així doncs, el treball està estructurat en cinc apartats. El primer, analitza els factors de competitivitat de l'economia catalana. El model d'anàlisi és una versió ampliada del que s'utilitza per les comarques, atès que la informació disponible a nivell autonòmic és major que la comarcal. En total es recullen i analitzen 46 indicadors que aproximen els deu factors de competitivitat apuntats a la metodologia. La lectura es complementa amb 5 indicadors més que interrelacionen els factors de competitivitat amb el comportament econòmic enregistrat.

¹ La Sra. Maite Espinach Grau ha estat a càrrec de la direcció dels treballs. El disseny i validació de l'Índex ha comptat amb la participació de la Sra. Berta Pongiluppi i Ascon. L'execució dels treballs d'implementació, anàlisi, redacció i edició final han anat a càrrec dels Srs. David Moreno i Lobera i Sergi Cuadrado Ciuraneta.

² L'Informe ADEG de Conjuntura Econòmica es pot consultar al web de l'ADEG: www.adeg.cat/cat/indicadors_adeg.php

El segon apartat estableix el rànquing comarcal de competitivitat i analitza els valors obtinguts per les comarques en relació al nou mètode d'elaboració de l'Índex ADEG. Analitza els canvis més rellevants en les posicions de les comarques catalanes respecte a aquest rànquing i presenta el mapa comarcal de la competitivitat, on es poden observar les zones geogràfiques en relació a la posició de competitivitat que ocupen.

El tercer apartat presenta l'evolució dels factors de competitivitat a les comarques del Penedès-Garraf amb l'objecte de fer-ne un seguiment. Estableix quins són els avenços i els retrocessos més importants observats en el darrer període respecte a aquests factors.

En el quart apartat es detallen amb profunditat les millores realitzades en l'anàlisi de la competitivitat, tant pel que fa al concepte i la seva definició, com a les millores introduïdes en l'Índex, en relació a la definició de la competitivitat i a les dimensions i els indicadors.

Finalment, es defineixen els 45 indicadors utilitzats en el model, que es corresponen amb els 10 factors que amb la revisió composen l'Índex, i es realitzen els aclariments metodològics necessaris per a la interpretació de l'Índex i les seves dimensions.

Durant el 2009 la retracció de l'economia catalana ha estat molt important, amb un decreixement del 3,7%

Sembla que "el pitjor ja ha passat", i que Catalunya sortirà de la crisi abans de l'esperat, per tant és probable que l'economia catalana comenci a registrar nivells positius de creixement abans de finalitzar el 2010

No obstant això, l'ocupació tardarà en recuperar-se i el teixit empresarial també

Les restriccions d'accés al crèdit dificulten seguir operant a les empreses i als treballadors autònoms i també la posada en marxa de noves iniciatives empresarials

No obstant això, durant el 2009 s'enregistren avenços importants en els indicadors relacionats amb la qualificació dels recursos humans i els recursos per l'educació i la formació professional

La millora en els nivells de qualificació de la població i una major participació d'aquesta en la formació permanent ha de conduir a situar Catalunya en el grup de països industrialitzats que competeixen pels serveis i productes de major valor afegit

El trencament en la sèrie produït pels canvis en la classificació d'activitat econòmiques redueix la capacitat de dur a terme una anàlisi completa de la competitivitat a Catalunya i limita les possibilitats d'entendre el comportament individual dels principals indicadors que formen part de l'Índex. Així doncs, caldrà esperar al proper Índex per tal de veure'n l'evolució i establir els avenços i retrocessos enregistrats en la competitivitat de Catalunya. Per bé que no es pot fer aquesta anàlisi completa, a continuació es porta a terme una síntesi dels elements que es desprenen de l'evolució d'aquells indicadors dels que es disposa informació.

L'any 2008 va ser un mal any per l'economia catalana. Després d'un llarg període de creixement econòmic, la variació del Producte Interior Brut va registrar un valor negatiu (un -1,1%). Durant el 2009, la retracció de l'economia catalana ha estat més important, amb un decreixement del -3,7%. Aquesta situació és un reflex del context econòmic internacional. Amb tot, es preveu que l'economia mundial torni el 2010 a la singladura del creixement, després del sotrac de 2009. Hi ha influït la millora de les condicions econòmiques, per la reactivació de la producció i el comerç, així com l'augment de la confiança, però sobretot les polítiques de suport aplicades pels diferents governs, que semblen haver evitat una *crash*, a semblança del dels anys 30. La millora de l'entorn econòmic internacional i la recuperació del comerç mundial es preveu que es traslladi a un augment de les exportacions catalanes i una certa recuperació del sector industrial; uns elements que han de marcar el camí d'una lleu recuperació. A mig termini, cal esperar també la normalització del sector de la construcció residencial, que ara es troba en uns nivells d'activitat mínims. Amb tot, sembla que "el pitjor ja ha passat" i que Catalunya sortirà de la crisi abans de l'esperat, per tant, és probable que l'economia catalana comenci a registrar nivells positius de creixement abans de finalitzar el 2010.

Tot i això, la recuperació serà lenta i l'ocupació tardarà en recuperar-se. La taxa d'ocupació se situa al 63,9% l'any 2009, davant del 71% enregistrat l'any 2007. La crisi allunya Catalunya de l'objectiu de Lisboa d'assolir una taxa d'ocupació superior al 70% per l'any 2010. En consonància a les xifres d'ocupació, la taxa d'atur se situa en el 16,3%, quan l'any 2007 era del 6,6%.

També trigarà en recuperar-se el teixit empresarial. El ritme de destrucció d'empreses ha estat lleugerament superior al de l'ocupació, especialment durant el 2008. Les restriccions d'accés al crèdit tampoc ajuden a què aquesta situació reverteixi en un futur immediat. Aquestes restriccions afecten de manera especial al col·lectiu de treballadors autònoms, que en els darrers anys havia anat prenent un pes cada cop més rellevant en l'ocupació, i que durant la crisi ha vist reduir els seus efectius fins a valors de 2001. Aquesta figura laboral, en altres moments difícils, havia representat una sortida a la manca de treball assalariat.

No obstant això, durant el 2009 també s'enregistren avenços importants en alguns dels factors que comporten una millora en l'avantatge competitiu de Catalunya. És el cas de l'evolució dels indicadors relacionats amb la qualificació dels recursos humans i els recursos per l'educació i la formació professional. Aquest canvi de tendència ja s'havia observat en la darrera edició de l'Índex, i l'any 2009 referma aquesta dinàmica. La millora en els nivells de qualificació de la població i una major participació d'aquesta en la formació permanent ha de conduir a situar Catalunya en el grup de països industrialitzats que competeixen pels serveis i productes de major valor afegit, basats en el coneixement i la innovació. Els indicadors confirmen que aquesta situació no es dona només per part de l'oferta de qualificacions de la població, sinó que augmenta el ritme en la demanda productiva de perfils més qualificats, al mateix temps que indiquen un increment progressiu de l'oferta de professionals en l'àmbit educatiu i formatiu.

Altres millores s'estan produint en les infraestructures de transport i comunicacions, en aquest sentit, augmenten les inversions de la Generalitat de Catalunya. Paral·lelament, augmenten les dotacions en l'oferta de transport públic (autobusos) i l'accés a la banda ampla per part de la població.

Finalment, cal destacar també els avenços que s'han produït durant el 2009 pel que fa als accessos als mercats de clients i proveïdors i l'accés a la informació. Els indicadors confirmen la progressiva introducció de les noves tecnologies en el teixit empresarial i en la població. Així ho indica l'evolució positiva en l'ús d'Internet per part de les empreses en les funcions de comercialització i també en l'evolució del nombre de persones que cada cop més utilitzen Internet per a realitzar les seves compres. La xifra d'empreses que compra o ven per Internet ha passat del 15,3% l'any 2005 al 30,5% l'any 2009.

T. 1. Indicadors de competitivitat · 2009

Factor	Indicador	2007	2008	2009	Comportament	
Comportament econòmic	• Producte interior brut (PIB pm) a preus corrents. Base 2000 (milions d'€)	208.680	214.714	206.966	Negatiu	
	• PIB per lloc de treball (milers d'euros)	62,7	65,5	67,8	Positiu	
	• Taxa de creixement real del PIB (eliminat l'efecte inflació)	3,4	-1,1	-3,7	Negatiu	
	• Índex de preus de consum (IPC). Taxes de variació	3,0	4,1	0,2		
	• Renda bruta familiar disponible per habitant (milers d'euros) [2]	15,1	15,7	16,5	Positiu	
Sostenibilitat social	• Taxa d'ocupació 15-64 anys (%)	71,0	69,9	63,9	Negatiu	
	• Taxa d'atur (%)	6,6	9,9	16,3	Negatiu	
	• Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)	76,0	78,3	81,9	Positiu	
	• Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treballadors/es)	5.724,0	5.300,5	-	Positiu	
Sostenibilitat mediambiental	• Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants	[1]	[1]	25,3		
	• Consum domèstic d'aigua per habitant (m ³)	55,0	-	-		
	• Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m ³)	472,8	-	-		
	• Coeficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia)	1,6	-	-		
	• Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)	25,9	-	-		
	• Residus industrials per km ² (Tn)	186,7	-	-		
	• Percentatge de residus industrials valoritzats (%)	72,9	74,4	-	Positiu	
Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació prof.	• Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants	173,0	178,3	181,7	Positiu	
	• Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)	68,6	-	-		
	• Percentatge de població de 16 anys i més amb titulació superior (%)	22,7	23,6	23,9	Positiu	
	• Percentatge de població amb estudis post-obligatoris (%)	44,6	44,8	44,9	Positiu	
	• Percentatge de directius, tècnics professionals i científics (%)	30,4	31,7	33,6	Positiu	
Infraestructures de transport i comunicacions	• Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants	266,2	259,9	243,6	Negatiu	
	• Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)	-	-	78,4		
	• Inversió anual mitjana del DPTOP per km ² . Milers d'euros	56,4	72,8	-	Positiu	
	• Percentatge de llars amb banda ampla (%)	39,6	47,8	-	Positiu	
	• Autobusos per km ²	4,8	5,0	-	Positiu	
Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	• Superfície de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)	6.488,0	6.372,9	5.945,0	Negatiu	
	• Superfície de sòl urbanitzable (%)	634,3	613,6	625,4	Positiu	
	• Superfície d'edificis no residencials iniciats (milers de m ²)	4.306,3	1.682,6	1.218,0	Negatiu	
Innovació i desenvolupament tecnològic	• Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants	[1]	[1]	19,5		
	• Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 hab.	[1]	[1]	161,8		
	• Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 hab.	[1]	[1]	832,6		
	• Índex de diversificació productiva	[1]	[1]	37,8		
Accés als mercats clients i proveïdors, accés a la informació	• Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (km) [comarca més allunyada]	159,0	159,0	159,0		
	• Distància en minuts a l'eix viari principal (comarca més allunyada)	136,0	134,0	134,0	Es manté	
	• Distància mitjana al mercat final català (km)	287,9	287,6	287,5	Positiu	
	• Densitat de població (habitants/km ²)	224,6	229,4	232,8	Positiu	
	• Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%)	89,2	89,0	89,5	Positiu	
	• Proporció d'empreses amb pàgina web (%)	55,5	63,2	62,8	Negatiu	
	• Proporció d'empreses que compren o venen per Internet (%)	25,1	29,9	30,5	Positiu	
	• Percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%)	26,0	28,6	-	Positiu	
	Volum de mercat i activitat	• Quota de mercat (Espanya=100 mil unitats)	-	15.932	-	
		• Variació de la població (interanual) (%)	1,1	2,1	1,5	Negatiu
• Habitatges iniciats per 1.000 habitants		11,9	3,7	1,7	Negatiu	
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	• Número d'empreses per 1.000 habitants	39,8	37,9	35,0	Negatiu	
	• Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	79,9	78,3	74,4	Negatiu	
	• Variació en l'ocupació (interanual) (%)	1,6	-1,4	-6,9	Negatiu	
	• Variació en les empreses (interanual) (%)	1,5	-2,7	-6,8	Negatiu	
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	• Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	[1]	[1]	124,8		
	• Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 hab.	[1]	[1]	48,4		
	• Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	[1]	[1]	105,5		

¹ Disponible a partir de 2009, a partir de la nova classificació d'activitats econòmiques CCAE-2009

² Fa referència al període 2005-07

Notes

Trenta-set dels cinquanta-un indicadors que es presenten són els utilitzats en l'elaboració de l'Índex de competitivitat o bé una adaptació. En aquest darrer cas, com que l'objectiu és analitzar com evolucionen alguns factors de competitivitat per Catalunya i l'objecte no és analitzar en termes comparatius la situació de Catalunya (com en l'Índex, on l'objectiu és comparar comarques), s'han hagut d'adaptar per tal de fer aquest exercici d'anàlisi global de la competitivitat catalana. Per exemple, quan es vol aproximar el factor disponibilitat de sòl, en lloc d'analitzar el Percentatge de sòl urbanitzable que és un indicador comparable a nivell comarcal, s'analitza l'evolució Superfície sòl urbanitzable (en km²).

Atès que a nivell autonòmic hi ha major disponibilitat d'estadístiques, s'han afegit catorze indicadors més que permeten obtenir una visió més completa de l'evolució dels factors de competitivitat analitzats. En primer lloc, s'ha afegit una dimensió que analitza el comportament econòmic. El indicadors de comportament econòmic sintetitzen les variacions en la productivitat i en els nivells de benestar. En termes de competitivitat, una regió és més competitiva si milloren els nivells de riquesa i de benestar en termes relatius. En conseqüència, es pot analitzar la incidència que tenen els factors de competitivitat i les estratègies de desenvolupament en els increments en els nivells de vida de la població.

Per avaluar si la situació catalana millora o no quant a l'accés als mercats, s'ha analitzat l'evolució de les distàncies màximes (del conjunt de comarques als pols d'accés als mercats internacionals, als eixos viaris principals i de la distància mitjana al mercat català), per tal de veure si s'han reduït o no durant el període. És a dir, veure si s'han reduït les distàncies de les comarques catalanes més allunyades dels mercats.

També s'han utilitzat altres fonts que estan més actualitzades a nivell de Catalunya. És el cas de la Renda bruta familiar disponible que a nivell comarcal l'última referència és de 2004 i també del percentatge de població amb titulació superior, on l'Enquesta de Població Activa per Catalunya (IV trim.) permet fer estimacions més actualitzades de la situació catalana i que a nivell comarcal només es disposa de les actualitzacions censals cada 5-10 anys. Cal destacar, que en l'anàlisi per Catalunya l'indicador utilitzat es circumscriu a la població de 16 i més anys i no als de 10 i més anys que s'utilitza en els comarcal (aquest tram d'edat és més adequat per analitzar el nivell d'instrucció de la població en edat de treballar).

També s'ha utilitzat pel conjunt de Catalunya la taxa d'ocupació 16-64 anys a partir de l'EPA en lloc d'utilitzar la proporció de llocs de treball localitzats per cada cent persones en edat de treballar que s'ha utilitzat a nivell comarcal. De fet, com que no es poden calcular les taxes d'ocupació a nivell comarcal, s'utilitza aquesta proporció per tal d'obtenir-ne una aproximació.

La comarca del Barcelonès és, amb diferència, la comarca més competitiva de Catalunya, amb un Índex de competitivitat de 66,5. Amb la nova mètrica, una comarca que presentés els millors paràmetres possibles en tots els indicadors obtindria una puntuació final de 100 en l'Índex.

Així, les posicions segona i tercera són per al Baix Llobregat i el Vallès Occidental, respectivament, que es col·loquen en una situació d'empat tècnic: 47,6.

Taula 2. Índex ADEG 2003-2009

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	índex	2009 [1]	Variació
Barcelonès	2	3	2	1	6	2	66,5	1	1
Baix Llobregat	5	6	4	5	4	4	47,6	2	2
Vallès Occidental	1	1	1	2	1	1	47,6	3	-2
Gironès	4	4	6	3	3	5	44,9	4	1
Tarragonès	3	2	3	4	2	3	44,2	5	-2
Segrià	6	5	5	6	5	6	41,2	6	-
Vallès Oriental	7	7	7	8	7	7	40,3	7	-
Alt Camp	15	13	13	12	11	13	37,8	8	5
Pla de l'Estany	19	20	18	17	19	18	37,2	9	9
Maresme	11	12	10	11	12	12	37,2	10	2
Baix Camp	9	8	8	7	8	8	36,6	11	-3
Osona	10	11	12	13	13	11	36,3	12	-1
Alt Penedès	12	10	11	10	10	10	35,8	13	-3
Garraf	17	16	17	19	8	16	35,5	14	2
Bages	8	9	9	9	9	9	33,2	15	-6
Selva	16	17	16	16	15	22	32,9	16	6
Garrotxa	18	19	20	20	23	19	32,0	17	2
Alt Empordà	13	14	14	15	14	15	31,7	18	-3
Urgell	21	18	19	18	17	14	31,6	19	-5
Anoia	14	15	15	14	16	17	31,3	20	-3
Baix Penedès	23	22	22	22	24	23	31,2	21	2
Ripollès	24	25	26	28	29	30	29,9	22	8
Conca de Barberà	33	32	32	32	31	29	26,6	23	6
Segarra	32	27	28	26	25	24	28,3	24	-
Pla d'Urgell	28	24	27	24	21	20	28,2	25	-5
Solsonès	25	26	24	27	27	28	27,6	26	2
Baix Ebre	22	21	23	23	20	25	27,4	27	-2
Pallars Jussà	37	37	38	35	34	36	27,1	28	8
Ribera d'Ebre	36	39	37	36	36	37	26,1	29	8
Berguedà	27	33	30	30	32	32	25,9	30	2
Noguera	31	29	29	29	30	26	25,5	31	-5
Baix Empordà	20	23	21	21	22	21	25,2	32	-11
Alt Urgell	29	31	33	33	33	33	25,2	33	-
Montsià	30	30	31	31	28	31	23,8	34	-3
Cerdanya	26	28	25	25	26	27	23,8	35	-8
Pallars Sobirà	38	36	36	38	39	38	23,3	36	2
Val d'Aran	34	34	34	34	35	35	23,0	37	-2
Priorat	40	40	41	41	41	41	21,2	38	3
Garrigues	35	35	35	37	37	34	21,0	39	-5
Alta Ribagorça	39	38	39	39	38	40	20,2	40	-
Terra Alta	41	41	40	40	40	39	17,9	41	-2

El Barcelonès és, amb diferència, la comarca més competitiva de Catalunya

Les posicions segona i tercera són per al Baix Llobregat i el Vallès Occidental, respectivament, que es col·loquen en una situació d'empat tècnic

¹ Trencament de la sèrie degut a la revisió

Es dibuixa un àmbit, que va des del Baix Camp fins al Maresme, que coincideix amb dues de les grans àrees metropolitaniques de Catalunya, i per on passen bona part de les vies del corredor de comunicació mediterrani

■ La destrucció de teixit empresarial, d'ocupació i la incidència de l'atur ha estat més elevada al Vallès Occidental que a les comarques del Barcelonès i Baix Llobregat. Aquest empitjorament ha comportat que la comarca se situï en posicions molt baixes en els factors *Sostenibilitat social* (relacionat amb les oportunitats laborals) i en l'*Esperit emprenedor i dinamisme empresarial*.

■ En segon lloc, la incorporació de la nova mètrica, per bé que el Barcelonès i el Vallès Occidental ocupen posicions capdavanteres en la majoria de factors, les diferències en l'Índex que mesura el grau de competitivitat en cadascun d'ells són grans i en la majoria de casos favorables al Barcelonès. Per exemple, en la dimensió *Innovació, desenvolupament tecnològic* ocupen la primera i segona posició respectivament, però el valor de l'índex és 71,5 pel Barcelonès i 56,6 pel Vallès Occidental. Aquesta mateixa situació s'ha donat en d'altres factors de competitivitat on les distàncies entre el Barcelonès i la resta de comarques –inclòs el Vallès Occidental– és molt important.

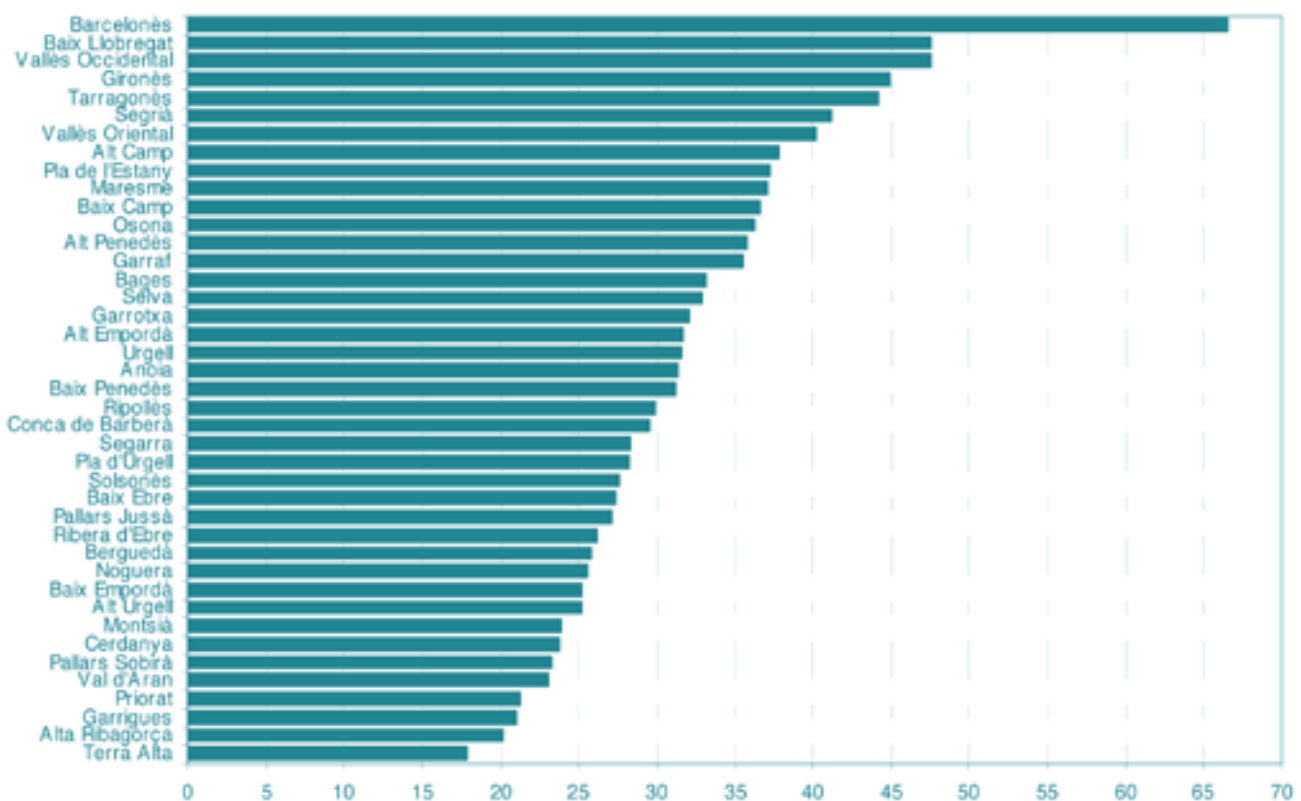
■ Finalment, la incorporació de nous indicadors que aproximen a diferents aspectes de la competitivitat han enregistrat un pitjor comportament al Vallès Occidental. Entre d'altres, destaquen: l'índex de sinistralitat, la taxa d'escolarització, la proporció de població amb estudis postobligatoris, la proporció de treballadors qualificats, els llocs de treball en serveis intensius en coneixement, l'oferta d'oficines, els llocs de treball en serveis avançats o en serveis de tecnologies de la informació.

Es pot observar com la distància que separa a la comarca capdavantera de les seves dues perseguidores més immediates és important: de 19 punts. La incorporació de les distàncies en la mesura del grau de competitivitat comarcal permet afinar millor les posicions relatives que ocupa cada comarca, de manera que el nou sistema permet concretar les distàncies en el nivell de competitivitat de les comarques.

En general, es pot dir que es configuren sis grups comarcals, en relació a la competitivitat territorial. En aquestes agrupacions, hi tenen un paper important aspectes com la influència de Barcelona o el paper que juguen la resta de capitals de província. Aquestes agrupacions de comarques són les que es detallen a continuació:

■ El primer grup està format tant sols pel Barcelonès que, tot i la seva reduïda extensió, aglutina bona part tant de la població com de l'activitat econòmica de Catalunya, de manera que se situa, amb molta claredat, com la comarca més competitiva del país, obtenint una puntuació de 66,5, a l'Índex.

Puntuació obtinguda a l'Índex ADEG 2009

Mapa comarcal segons la posició ocupada a l'Índex

■ El segon grup està format per aquelles comarques més integrades en la dinàmica metropolitana de Barcelona i que compten, a més, amb un component industrial força important (Baix Llobregat, Vallès Occidental i Vallès Oriental). També se situen, en aquest grup, aquelles comarques que compten amb capitals de província (Gironès, Tarragonès i Segrià) i que, tot i que amb menor mesura, també suposen l'expressió de l'avanç del fet metropolità a Catalunya.

■ Per sota, hi hauria un tercer grup, on s'encabeixen aquelles comarques a les quals també arriben les dinàmiques de les diferents àrees metropolitanes, tot i que amb una intensitat menor. Aquestes comarques conformen, així, una segona corona al voltant d'aquestes àrees: l'Alt Penedès, el Garraf i el Maresme al voltant del Barcelonès, l'Alt i el Baix Camp al voltant del Tarragonès i el Pla de l'Estany de forma annexa al Gironès. S'afegeix a aquest grup la comarca d'Osona.

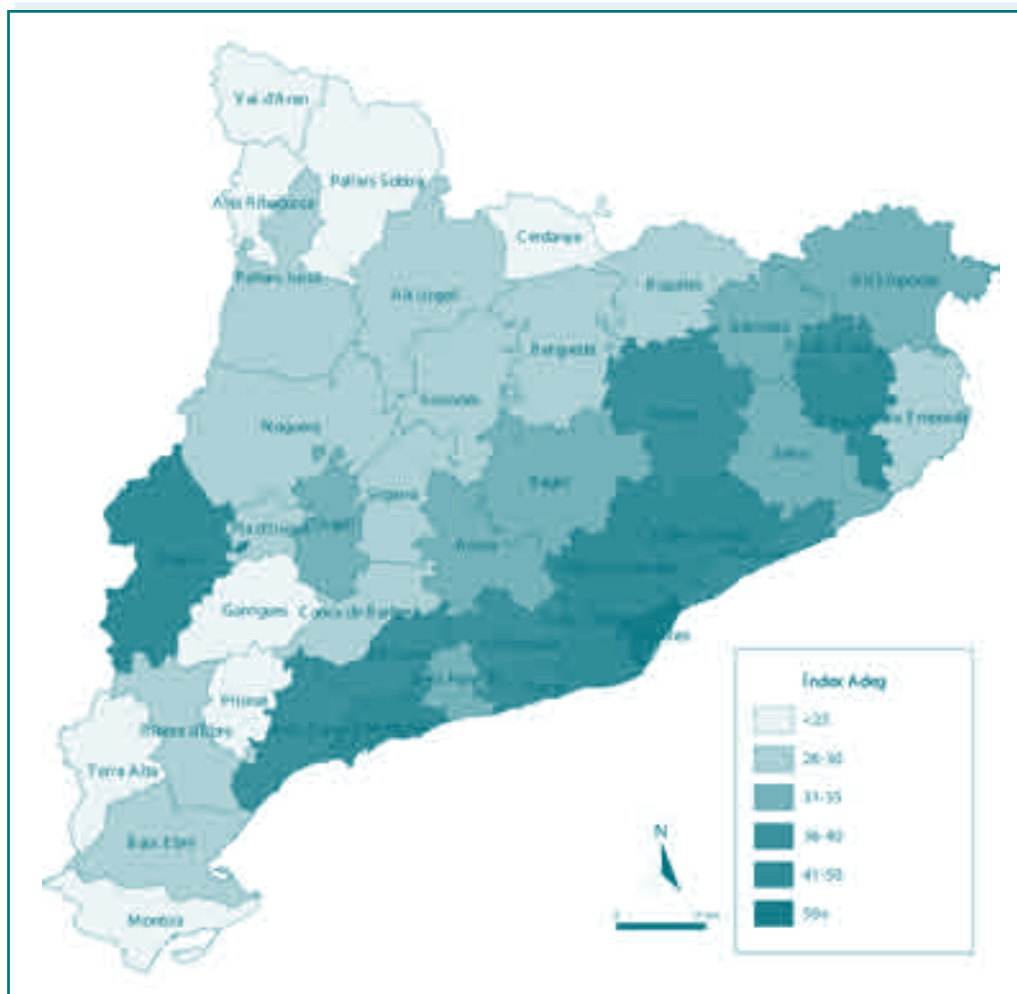
■ El quart grup ja engloba, ara sí, pràcticament tot l'eix mediterrani català, conformant una tercera corona de comarques al voltant dels pols econòmics del país. Es tracta de les comarques de l'Anoia, el Bages, la Selva, la Garrotxa, l'Alt Empordà i el Baix Penedès. S'hi afegeix l'Urgell, a mig camí entre l'àrea de Barcelona i Lleida.

■ El cinquè grup està format per comarques ja més allunyades dels principals centres econòmics. És el cas de l'Alt Urgell en l'àmbit de les comarques pirinenques, del Berguedà i el Solsonès, en l'àmbit de la Catalunya Central, del Ripollès i el Baix Empordà, en l'àmbit de les comarques gironines, de la Segarra, el Pla d'Urgell, la Noguera i el Pallars Lluçà, a les comarques de Ponent, en l'àmbit del Camp de Tarragona, la Conca de Barberà i de la Ribera d'Ebre i el Baix Ebre, a les Terres de l'Ebre.

■ Finalment, en el sisè grup es troben aquelles comarques que romanen més al marge: comarques pirinenques, com la Vall d'Aran, l'Alta Ribagorça, el Pallars Sobirà i la Cerdanya, comarques de l'Ebre, la Terra Alta i el Montsià, i dues comarques d'interior, poc poblades i amb una orografia i comunicacions més complicades, com són el Priorat i les Garrigues.

En definitiva, tal i com es pot observar en el mapa, es dibuixa un àmbit, pel que fa al nivell de competitivitat, que va des del Baix Camp fins al Maresme –tot i que es podria allargar, encara, fins al Gironès, incloent també el Pla de l'Estany–, que coincideix amb dues de les grans àrees metropolitanes de Catalunya, i per on passen bona part de les vies, tant viàries com ferroviàries, del corredor de comunicació mediterrani, amb puntuacions per sobre de 35. Val a dir que, en aquest sentit, l'àmbit Penedès-Garraf es troba en una localització estratègica, al bell mig d'aquest eix de competitivitat català i com a ròtula entre les àrees de Barcelona i de Tarragona-Reus.

Les tres comarques, Alt Penedès, Garraf i Baix Penedès, per la seva banda, se situen en les posicions 13, 14 i 21, obtenint unes puntuacions de 35,8, 35,5 i 31,2, respectivament. Quant a les variacions experimentades respecte a l'any anterior i tenint en compte els possibles efectes de la nova mètrica, l'Alt Penedès s'endarrereix tres posicions, mentre que el Garraf i el Baix Penedès en puguen dues.

L'àmbit Penedès-Garraf es troba en una localització estratègica, al bell mig d'aquest eix de competitivitat català, i com a ròtula entre les àrees de Barcelona i de Tarragona-Reus.

El Baix Penedès i el Garraf guanyen posicions en l'Índex, mentre que l'Alt Penedès en perd tres

En aquest apartat s'analitzen els factors de competitivitat que caracteritzen, de forma diferenciada, les tres comarques de l'àmbit Penedès-Garraf. Així, de la mateixa manera que en altres edicions, es fa el seguiment, des d'un punt de vista comparatiu, del comportament de les tres comarques en relació als diferents factors, així com de la posició relativa que ocupen en el context comarcal català. Com s'ha dit a la presentació, amb aquest exercici es pretén aportar elements de debat i contribuir, així, al procés de disseny d'unes estratègies de desenvolupament específiques.

Cal però, primer, situar la posició relativa de les comarques en el rànquing general de competitivitat:

■ L'Alt Penedès es col·loca, segons els resultats obtinguts a l'Índex, en la posició número 13, 3 per sota de l'obtinguda l'any 2008. De fet, és l'única comarca, de les tres de l'àmbit Penedès-Garraf, que experimenta un cert retrocés amb el nou model de càlcul. Esdevé, així, una de les comarques que se situen en una posició intermèdia-alta, per sota de la comarca d'Osona i per sobre del Garraf.

■ El Baix Penedès és la comarca de l'àmbit Penedès-Garraf que apareix pitjor situada en termes de competitivitat. Assoleix la posició 21, per la qual cosa es troba encapçalant les comarques que es troben en una posició intermèdia-baixa. Amb tot, experimenta un augment de 2 posicions, respecte a l'edició de l'any passat.

■ El Garraf, finalment, es troba en la posició 14, just per sota de l'Alt Penedès, mentre que per sota hi té la comarca del Bages. Guanya 2 posicions respecte als resultats que havia obtingut el 2008.

En la següent taula es detalla la situació dels diferents factors de competitivitat que són objecte d'anàlisi en funció de la posició relativa que ocupen en el rànquing. Les posicions avançades o, si més no, les posicions intermèdies-altes, assenyalen els punts forts en termes de competitivitat. Per contra, les posicions intermèdies-baixes, així com les darreres posicions, indiquen aquells aspectes a millorar i en els quals les comarques són poc competitives en termes comparatius.

	Alt Penedès	Baix Penedès	Garraf
Posicions avançades	<ul style="list-style-type: none"> ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (5) ● Innovació, desenvolupament tecnològic (9) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Innovació, desenvolupament tecnològic (5) ● Volum de mercat i d'activitat (7) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació prof. (3) ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (7) ● Infraestructures de transport i comunicacions (8)
Posició intermèdia-alta	<ul style="list-style-type: none"> ● Infraestructures de transport i comunicacions (13) ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (13) ● Volum de mercat i d'activitat (13) ● Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica (16) ● Sostenibilitat social (17) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Infraestructures de transport i comunicacions (14) ● Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (14) ● Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica (15) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (17) ● Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica (19)
Posició intermèdia-baixa	<ul style="list-style-type: none"> ● Esperit emprenedor i dinamisme empresarial (27) ● Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la form. prof. (28) 		<ul style="list-style-type: none"> ● Innovació, desenvolupament tecnològic (23) ● Volum de mercat i d'activitat (24)
Últimes posicions	<ul style="list-style-type: none"> ● Sostenibilitat mediam-biental (36) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la form. prof. (34) ● Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (39) ● Sostenibilitat mediam-biental (39) ● Sostenibilitat social (41) ● Esperit emprenedor i dinamisme empresarial (41) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Sostenibilitat mediam-biental (32) ● Sostenibilitat social (37) ● Esperit emprenedor i dinamisme empresarial (39)

El factor de competitivitat en què la comarca està millor situada és la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures. La comarca destaca, així, per l'elevada disponibilitat de serveis financers i la presència de serveis relacionats amb les tecnologies de la informació. En aquest factor, però, cal fer esment del dèficit existent en relació a serveis avançats.

Una altra de les forteses de la comarca és la capacitat d'innovació i el desenvolupament tecnològic. L'Alt Penedès es caracteritza, així, per una notable diversificació econòmica i la presència d'una estructura productiva amb un elevat desenvolupament de les indústries de mitjana-alta tecnologia i dels serveis intensius en coneixement.

Així mateix, l'Alt Penedès està també ben situat pel que fa a les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats i a la informació, sobretot en termes de distància als principals eixos viaris i al mercat final català, però també pel que fa a l'adquisició de béns i serveis a través d'Internet. Cal assenyalar, encara, que l'Alt Penedès és una de les comarques dins del context metropolità amb major disponibilitat de sòl. Aquest fet fa la fa especialment atractiva des del punt de vista de la localització de l'activitat econòmica.

L'Alt Penedès també destaca pel volum del seu mercat i activitats, sobretot per l'augment poblacional experimentat, però, contràriament, no presenta bons registres pel que fa a l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, essent especialment baixa la presència d'autònoms en relació a la població.

La situació és millor pel que fa als temes socials –sobretot en relació al percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix i les oportunitats laborals– que en allò que es refereix als temes mediambientals, en què la situació és francament millorable –és, de fet, el factor en què la comarca surt més mal puntuada–, sobretot pel que fa al consum industrial d'aigua i a la generació de residus industrials, així com a la seva valorització, no essent així en el cas dels residus domèstics.

Finalment, un dels elements a potenciar seria tot allò que té a veure amb la qualificació dels recursos humans així com els recursos per l'educació i la formació professional. En aquest sentit, caldria reforçar aspectes com la taxa d'escolarització en l'etapa postobligatòria, per tal d'incidir, així mateix, en la proporció de persones amb estudis postobligatoris i superiors amb què compta la comarca.

Baix Penedès

El principal factor de competitivitat del Baix Penedès és la innovació i el desenvolupament tecnològic, amb una elevada presència de llocs de treball en recerca i desenvolupament, en relació a la població. Aquest punt fort de la comarca, malauradament, no va acompanyat d'una bona situació pel que fa a la qualificació dels recursos humans i els recursos per l'educació i la formació professional. La comarca hauria d'invertir més en relació a aspectes com la taxa d'escolarització en l'etapa postobligatòria o el percentatge de titulats superiors, i en un desenvolupament més important dels serveis educatius.

El volum de mercat i d'activitat del Baix Penedès també resulta un aspecte a remarcar, especialment per l'augment de població que s'hi ha produït. Això no obstant, l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial no hi estan en consonància, essent la comarca que enregistra el pitjor comportament pel que fa a aquesta dimensió, tant pel baix nombre d'empreses com d'autònoms, com respecte a l'elevada destrucció tant de l'ocupació com de les empreses.

La comarca presenta un relatiu bon comportament respecte a les infraestructures de transport i comunicacions –especialment en el cas de la provisió ferroviària, però també pel nivell d'inversions en la matèria de l'administració catalana–, l'accés als mercats i l'accés a la informació, ja sigui per un element com la distància als principals eixos viaris com per la pròpia densitat de població de la comarca, i també pel que fa a la disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica. Per contra, un aspecte com la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures no està ben resolt, a causa sobretot del baix desenvolupament dels serveis empresarials.

Els reptes són importants al Baix Penedès tant en relació a la sostenibilitat mediambiental com a la sostenibilitat social. Pel que fa a aquest darrera, la comarca ocupa la darrera posició del rànquing comarcal. És especialment problemàtica, en aquest sentit, la qüestió de l'ocupació, essent la comarca amb menys oportunitats laborals de Catalunya, i la segona amb la taxa d'atur més elevada, per darrera de l'Anoia. La situació, pel que fa als temes mediambientals, es pot atribuir sobretot a la implantació d'un determinat model d'ocupació del sòl, concretament, del model d'assentament residencial, que es tradueix en un elevat consum domèstic d'aigua per habitant i una elevada generació de residus municipals per habitant que, tanmateix, no és contrarestada per una implantació més generalitzada de la recollida selectiva.

L'Alt Penedès registra una bona posició en la majoria dels factors de competitivitat. No obstant això, la seva posició és negativa en un factor força determinant: la qualificació dels recursos humans

En un context en què la destrucció de centres de treball a la comarca ha estat especialment intensa, cal potenciar la capacitat emprenedora de la població, que es troba a nivells molt baixos

El principal repte del Baix Penedès és el de crear més ocupació i activitat econòmica atesos els baixos nivells d'ocupació i l'elevada incidència de l'atur. La conjuntura econòmica actual accentua encara més la urgència de portar a terme polítiques en aquesta direcció

Aquesta tasca no es preveu senzilla donat que els índexs d'emprenedoria són els més baixos de tot Catalunya

En paral·lel a la implementació d'aquestes polítiques cal reforçar la formació professional dels recursos humans i els nivells educatius dels més joves

A curt i mig termini, la principal preocupació al Garraf serà la important empremta que pot deixar la crisi econòmica en el teixit productiu local i en l'ocupació

Aquesta pot deteriorar les ja de per si difícils possibilitats de trobar feina a la comarca i augmentar els desajustos territorials en el mercat laboral local

A més, la comarca enregistra uns nivells molt baixos d'emprenedoria, dificultant encara més la possible sortida de la crisi

A llarg termini, les estratègies de desenvolupament han de passar per potenciar els sectors amb major demanda de qualificació. En consonància amb els nivells educatius de la població que resideix a la comarca

Taula 3. Posició en cadascun dels factors de competitivitat. 2009

Factor de competitivitat	Alt Penedès	Baix Penedès	Garraf
Sostenibilitat social	17	41	37
Sostenibilitat mediambiental	36	39	32
Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació professional	28	34	3
Infraestructura de transport i comunicacions	13	14	8
Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	16	15	19
Innovació, desenvolupament tecnològic	9	5	23
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	13	14	7
Volum de mercat i d'activitat	13	7	24
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	41	39
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	5	39	17

Garraf

La principal fortalesa –en termes de competitivitat– del Garraf és l'elevada qualificació dels seus recursos humans, així com el desenvolupament dels recursos per a l'educació i la formació professional. Aquest fet es fonamenta en la destacada presència de directius, tècnics, professionals i científics, i en els elevats percentatges de població amb estudis postobligatoris i superiors. Això no obstant, aquesta situació no està en consonància amb un fort desenvolupament del sistema d'innovació i desenvolupament tecnològic, com seria desitjable, sinó que, al contrari, la comarca presenta una baixa proporció d'activitats de recerca i desenvolupament. Aquest seria, per tant, un aspecte a reforçar, si el Garraf vol competir en l'actual context econòmic global, cada cop més basat en la innovació.

Tanmateix, el Garraf mostra un bon posicionament en relació al paquet format per les següents quatre dimensions: accés al mercat i la informació, infraestructures de transport i comunicacions, disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures i disponibilitat d'espai per a l'activitat econòmica. En aquest sentit, són importants elements com la proximitat als principals eixos viaris i la provisió de transport ferroviari, però també altres aspectes, com la mida de les poblacions, la utilització d'internet o la presència de serveis empresarials avançats.

Els aspectes a millorar, pel que fa a la competitivitat, se centren sobretot en el volum del mercat i l'activitat econòmica i l'emprenedoria i el dinamisme empresarial. En el primer cas, les debilitats es materialitzen, per exemple, en el baix nombre d'habitatges iniciats; un aspecte clau, essent com és tant important el sector de la construcció residencial per a l'economia de la comarca. En relació a l'emprenedoria i la dinàmica de les empreses, els resultats són molt modestos, tant pel que fa al nombre d'empreses i d'autònoms com a l'evolució de l'ocupació i les empreses.

Finalment, la millora de la sostenibilitat medi ambiental i social esdevé un dels principals reptes de la comarca. Pel que fa als temes socials, el Garraf acusa el baix nivell d'ocupació o, el que és el mateix, les poques oportunitats laborals que ofereix en relació a la població que hi resideix, així com l'elevada incidència de la sinistralitat laboral. També, en la mateixa línia, els alts nivells de l'atur esdevenen un problema. Aquest aspectes emmascaren un fet força notable, com és l'alt percentatge de persones assalariades amb contracte fix; un dels més alts de Catalunya. En relació als temes mediambientals, a la comarca li passa com al Baix Penedès, de manera que el fort component residencial incideix en uns elevats consums d'aigua i generació de residus domèstics, al marge d'altres consideracions, com la poca presència d'activitat econòmica centrada en el sector mediambiental.

Alt Penedès

L'Alt Penedès perd tres posicions en el rànquing comarcal de competitivitat. La comarca manté la pèrdua progressiva de competitivitat respecte a la qualificació dels recursos humans, fet que contrasta amb la demanda productiva que requereix una proporció comparativament més important de treballadors qualificats. Per bé que manté una posició molt competitiva, també pateix una rebaixa pel que fa als aspectes lligats a la innovació i el desenvolupament tecnològic. En aquest àmbit, perd posicions pel que fa a la diversificació productiva i també en els serveis relacionats amb la recerca i el desenvolupament (R+D). Finalment, arran de la introducció de l'indicador sobre l'oferta de sostre per a la ubicació d'activitats econòmiques (locals), perd posicions a favor d'altres comarques metropolitanen on l'oferta de sòl era menor.

La comarca manté la pèrdua de competitivitat ja comentada en darreres edicions en relació a la qualificació dels recursos humans. Tanmateix, aquesta situació s'ha vist accentuada per la introducció de nous indicadors que completen el diagnòstic i que comporten que, en aquest factor de competitivitat, la comarca passi d'una posició intermèdia a una de les més endarrerides (de la posició 19 a la 28). Amb els nous indicadors, enguany es pot veure com aquesta situació no només afecta als efectius laborals en actiu (població en edat de treballar amb nivells d'estudis baixos), sinó també als joves que estan dins el sistema educatiu. En aquest sentit, la taxa específica d'escolarització als 17 anys (estudis postobligatoris) és de les més baixes de Catalunya. Aquest fet contrasta amb la demanda de qualificacions del sistema productiu. És a dir, la demanda dels col·lectius més qualificats (científics, professionals i tècnics) és de les més altes del context comarcal català.

Així, en el factor relacionat amb la innovació i el desenvolupament tecnològic, la pèrdua de posicions s'explica per una pèrdua relativa en la diversificació econòmica i en el grau de desenvolupament dels serveis relacionats amb l'R+D. Mentre en l'edició anterior l'Alt Penedès se situava com la segona comarca amb un índex de diversificació productiva més elevat, enguany passa a la cinquena posició (per darrera del Vallès Oriental, Vallès Occidental, Anoia i Barcelonès). També ocupa una posició més discreta pel que fa al desenvolupament dels serveis d'R+D, en què passa de la posició 11 a la 18. Aquest canvi en la posició relativa s'explica, en bona part, pel canvi en la classificació de les activitats econòmiques (l'índex de diversificació es veu molt influït pel nombre de rúbriques i les activitats que contenen, també amb la nova classificació s'ajusta molt millor al conjunt d'activitats d'R+D, que en les edicions passades incloïen d'altres activitats no estrictament relacionades). No obstant això, la comarca segueix mantenint una posició de lideratge. Ho confirma el fet que els altres indicadors que s'han afegit al model li atorguen una avantatge competitiva important respecte al conjunt de comarques catalanes. La inclusió de l'indicador que aproxima als serveis de més valor afegit, situa la comarca en la setena posició. La mateixa que ocupa en relació a les activitats industrials amb un ús intensiu de les tecnologies.

La posició que ocupa la comarca en relació a la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica també es veu modificada considerablement respecte a l'edició anterior (passa de la posició 11 a la 16. Aquesta situació, però, no es deu a un empitjorament de les condicions comarcals, sinó a la millora que han sofert d'altres comarques de l'entorn metropolità més proper en incorporar la dimensió "sostre" a més de la del "sòl", han vist millorar la seva avantatge competitiva en relació a l'Alt Penedès. És el cas del Barcelonès, el Baix Llobregat, el Segrià, el Vallès Oriental, el Vallès Occidental, el Baix Camp, el Tarragonès, el Maresme, etc.), que tenen una major oferta de sostre que de sòl.

Baix Penedès

El Baix Penedès guanya dues posicions i se situa a la vint-i-unena posició en el rànquing comarcal. El millor registre des que s'inicià la sèrie. S'accentuen els retrocessos en el dinamisme de l'economia i en les oportunitats laborals, incidint en un aspecte en què la comarca ja es trobava en una de les pitjors situacions del panorama comarcal català. Es manté, també, la progressiva diversificació de l'economia, un dels elements clau que s'apuntaven en les recomanacions d'edicions anteriors, atesa la dependència excessiva de l'economia comarcal de sectors com la construcció, el turisme i el comerç. També hi ha una millora en la posició relativa que ocupa enguany la comarca en els factors relacionats amb la qualificació de la mà d'obra i els recursos educatius, les infraestructures de transport i comunicacions i en la provisió de sòl i espais per l'activitat econòmica i, sobretot, per la millora de la seva posició en relació als indicadors que avaluen al grau d'innovació i de desenvolupament en R+D del seu teixit productiu.

L'Alt Penedès perd tres posicions en el rànquing comarcal de competitivitat

L'element més rellevant és la pèrdua gistrava una situació de desavantatge

El Baix Penedès guanya dues posicions en el rànquing. El millor registre des que s'inicià la sèrie

S'accentuen els retrocessos en el dinamisme de l'economia i en les oportunitats laborals, incidint en un aspecte en què la comarca ja es trobava en una de les pitjors situacions

L'anàlisi dels nous indicadors relacionats amb l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial mostren un escenari pessimista. La conjuntura econòmica de la comarca és la més adversa del context català, amb la major destrucció de llocs de treball i d'empreses enregistrada durant el 2009. També ho és el fet que la comarca se situa en els nivells més baixos pel que fa a la capacitat de portar a terme noves iniciatives empresarials. Les taxes relatives d'empreses i d'emprenadors per habitant són de les més baixes de Catalunya (posició 40 i 39 respectivament).

Tot i aquesta situació adversa, s'observen millores en relació a la seva avantatge competitiva en l'àmbit de la innovació i l'R+D. Durant el 2009 la comarca enregistra una millora relativa en relació a la diversificació econòmica i el desenvolupament dels sectors industrials de mitjana-alta tecnologia. En aquest àmbit també cal destacar que el canvi en la classificació d'activitats econòmiques (CCAE-2009), que ha incorporat l'anàlisi detallada de les activitats d'R+D, ha situat la comarca en la posició capdavantera pel que fa a aquest tipus de serveis. La magnitud de les instal·lacions del conglomerat Applus+ Idiada localitzades a l'Albornar, que es dedica al desenvolupament de productes en el sector de l'automoció, explicaria en bona part aquesta situació.

T. 4. Posició en cadascun dels indicadors i valor de l'indicador de competitivitat · 2009

Factor	Indicador	Alt Pdès.	Baix Pdès.	Garraf
Sostenibilitat social	• Taxa d'ocupació 15-64 anys (%)	13 56,2	41 34,6	40 34,7
	• Taxa d'atur (%)	23 9,3	40 12,4	32 10,3
	• Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)	1 87,4	30 73,0	3 87,0
	• Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treb.)	26 6.770,5	32 7.138,0	38 8.099,8
Sostenibilitat mediambiental	• Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants	34 3,5	31 5,1	35 3,4
	• Consum domèstic d'aigua per habitant (m³)	22 57,7	39 96,9	35 69,1
	• Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m³)	33 495,7	30 480,7	26 448,3
	• Coeficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia)	27 1,6	38 2,3	34 2,0
	• Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)	12 28,9	38 14,1	11 31,0
	• Residus industrials per km² (Tn)	35 316,9	28 206,0	33 269,4
Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació prof.	• Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants	20 99,2	34 64,1	16 103,1
	• Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)	33 54,3	38 48,5	25 60,8
	• Percentatge de població de 16 anys i més amb titulació superior (%)	28 10,0	34 8,1	1 22,6
	• Percentatge de població amb estudis post-obligatoris (%)	29 32,8	26 33,2	2 45,7
Infraestructures de transport i comunicacions	• Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants	9 203,2	27 126,1	33 96,3
	• Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)	14 66,6	7 78,7	9 75,0
	• Inversió anual mitjana del DPTOP per km². Milers d'euros	19 280,3	9 611,0	11 714,4
	• Percentatge de llars amb banda ampla (%)	15 44,6	17 44,4	6 56,3
	• Autobusos per km²	11 6,1	9 6,4	7 10,8
Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	• Superfície de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)	12 3,8	23 1,4	34 0,3
	• Superfície de sòl urbanitzable (%)	18 2,5	13 3,4	15 3,2
	• Superfície d'edificis no residencials iniciats (milers de m²)	12 2,5	11 2,5	16 1,4
Innovació i desenvolupament tecnològic	• Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants	18 3,4	1 63,4	27 2,5
	• Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 hab.	7 245,0	27 51,9	20 86,0
	• Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 hab.	7 605,6	32 259,9	18 401,6
	• Índex de diversificació productiva	5 24,9	22 19,6	24 18,8
Accés als mercats clients i proveïdors, accés a la informació	• Distància mínima als pols de distrib. de serveis i merc. (km) [comarca més allunyada]	21 41,0	12 25,0	24 44,0
	• Distància en minuts a l'eix viari principal (comarca més allunyada)	1 0,0	1 0,0	1 0,0
	• Distància mitjana al mercat final català (km)	6 71,3	11 83,5	8 76,3
	• Densitat de població (habitants/km²)	12 176,0	5 333,7	6 772,2
	• Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%)	26 61,8	14 78,7	5 94,8
• Percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%)	9 29,3	26 25,5	4 29,6	
Volum de mercat i activitat	• Quota de mercat (Espanya=100 mil unitats)	17 229	18 200	15 294
	• Percentatge d'empreses (%) 2009	16 1,3	18 1,0	15 1,5
	• Variació de la població (interanual) (%)	7 2,6	1 3,4	14 1,9
	• Habitatges iniciats per 1.000 habitants	20 1,9	18 2,2	41 0,5
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	• Número d'empreses per 1.000 habitants	28 33,7	40 27,5	38 28,1
	• Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	31 74,4	39 67,0	36 70,4
	• Variació en l'ocupació (interanual) (%)	15 -6,2	41 -11,4	37 -9,7
	• Variació en les empreses (interanual) (%)	26 -7,0	41 -11,1	33 -8,6
Disp. de pols de desenvolupament i infraestructures	• Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	27 46,6	38 27,3	13 74,5
	• Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 hab.	9 21,0	28 6,4	17 11,6
	• Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	2 239,9	32 13,4	31 13,9

En l'àmbit de la qualificació dels recursos humans, ni l'oferta de serveis ni els nivells de formació de la població mostren una millora en l'avantatge competitiva de la comarca. La millora relativa en aquest factor es deu principalment a la introducció de l'indicador que aproxima la demanda de qualificacions. En aquest sentit, el percentatge de població ocupada amb un nivell de qualificació alt se situa en posicions més elevades que la resta d'aspectes analitzats en aquest àmbit. Aquest fet podria explicar el desajust existent entre l'oferta i la demanda de mà d'obra, les baixes oportunitats laborals i les taxes elevades d'atur, comentats amb anterioritat.

La millora de la posició comarcal en relació a les infraestructures de transport i comunicacions s'explica per la incorporació de dos nous indicadors: l'accés a la xarxa de ferrocarrils i l'oferta de transport públic per carretera. Pel que fa a l'accés a la xarxa de ferrocarrils, la comarca ocupa la setena posició (el 78,7% de la població té accés directe a aquest mitjà de transport). Pel que fa al transport públic, la ràtio d'autobusos per km² se situa en la novena posició comarcal: al mateix nivell que comarques amb una elevada densitat de població, com és el Gironès, i per sobre de la mitjana catalana.

Garraf

El Garraf, per segon any consecutiu, millora posicions. Dues són les posicions que avança en el rànquing de competitivitat comarcal. La comarca se situa just per darrera de l'Alt Penedès, en un nivell de competitivitat similar. La progressió del Garraf en l'Índex s'explica per una millora en tots els factors de competitivitat analitzats, excepte en els relacionats amb el dinamisme empresarial i el mercat. No obstant això, la dinàmica negativa es manté en els aspectes destacats en l'edició anterior i que tenen a veure amb la sostenibilitat social del model de desenvolupament. En d'altres paraules, tot i que la incidència de l'atur no és tan preocupant com al Baix Penedès, les oportunitats laborals que ofereix la comarca són poques i la població ha de cercar-les en d'altres àmbits territorials. S'agreugen, doncs, els desequilibris territorials en el mercat laboral, fruit de la conjuntura econòmica adversa.

La proporció entre els llocs de treball i la població en edat de treballar es manté a nivells molt baixos, només superats pel Baix Penedès (del 34,7% i 34,6%, respectivament). En canvi, la taxa d'atur absoluta és inferior a d'altres comarques (ocupa la posició 32). Això implica que malgrat les poques oportunitats laborals que ofereix la comarca als seus residents, aquests troben feina en d'altres àmbits territorials (sobretot al Barcelonès i al Baix Llobregat).

La incorporació de nous indicadors en el model consolida l'avantatge competitiva del Garraf en el factor relacionat amb la qualificació de la mà d'obra. Amb l'actualització de les dades corresponents al nivell d'estudis de la població que ha significat la realització de l'Enquesta Demogràfica del 2007 (les anteriors eren del cens de 2001), la comarca es posa al capdavant pel que fa al percentatge de població amb estudis superiors i de treballadors amb un nivell alt de qualificació (científics, professionals i tècnics). També és la segona comarca amb un percentatge de població més alt quant a població amb estudis postobligatoris (45,7%, 4 punts percentuals per sobre de la mitjana catalana).

Pel que fa als factors relacionats amb les infraestructures de transport i comunicacions, la millora ha estat a causa de la incorporació d'aspectes abans no contemplats: l'accés a la xarxa ferroviària, l'accés a la banda ampla i, finalment, l'oferta de transport públic per carretera. Pel que fa al primer, el 75% de la població té accés directe a la xarxa ferroviària (ocupa la posició novena en el rànquing comarcal). És la sisena comarca amb un percentatge de llars més elevat connectades a la banda ampla (56,3%, del 52,5% al conjunt del principat). Finalment, ocupa la posició setena en la ràtio autobusos per km², que aproxima la qualitat de l'oferta de transport públic per carretera.

Finalment, es produeix un avenç important en la posició que ocupa la comarca en el factor que relaciona la disponibilitat de sòl i d'espai per a la localització d'activitat econòmica. Això és degut a la incorporació del nou indicador que aproxima l'oferta de sostre en edificis no residencials (locals, etc.) i que complementa la informació corresponent a l'oferta potencial de sòl industrial. En aquest sentit, la incorporació d'aquest nou indicador compensaria la mala situació de la comarca en la potencialitat de transformar sòl en urbanitzable. D'aquesta manera, la comarca es situa en una bona posició pel que fa a l'oferta de sòl urbanitzable i de locals, però hi ha aspectes orogràfics i medi ambientals que limiten la seva futura expansió; un fet que pot comportar restriccions futures en l'oferta o bé un increment diferencial dels preus.

Tot i aquesta situació adversa, durant el 2009 el Baix Penedès enregistra una millora relativa en relació a la diversificació econòmica i el desenvolupament dels sectors industrials de mitjana-alta tecnologia

En l'àmbit de la qualificació dels recursos humans, ni l'oferta de serveis ni els nivells de formació de la població mostren una millora en l'avantatge competitiva de la comarca

El Garraf, per segon any consecutiu, millora posicions

La comarca se situa just per darrera de l'Alt Penedès, en un nivell de competitivitat similar

La progressió del Garraf en l'Índex s'explica per una millora en tots els factors de competitivitat analitzats, excepte en els relacionats amb el dinamisme empresarial i el mercat

No obstant això, la dinàmica negativa es manté en els aspectes assenyalats en l'edició anterior: les baixes oportunitats laborals

Millors en el model d'anàlisi de competitivitat territorial de les comarques catalanes

El concepte de competitivitat és un concepte polièdric, pel qual hi ha diferents aproximacions possibles: des del punt de vista territorial, sectorial i empresarial. Aquestes aproximacions s'han desenvolupat des dels inicis de l'anàlisi econòmic, quan els economistes clàssics identificaven quatre grans factors: el sòl, el capital, els recursos naturals i el treball. Tanmateix, al llarg dels anys, s'han anat introduint diferents aspectes, esdevenint la competitivitat un concepte bastant més complex, tal i com s'entén en l'actualitat.

Així, a finals del segle XIX, s'incideix en la importància del paper dels emprenedors i de la gestió empresarial, com a factors clau de la competitivitat. Posteriorment, a mitjans del XX, es posa de relleu la importància de l'educació i la innovació tecnològica, com a factors subjacents del creixement econòmic. Actualment, el concepte s'ha ampliat encara més, introduint-hi el "coneixement" com un dels factors claus.

La complexitat del concepte, així com el seu caràcter multidimensional, fan que se'n puguin trobar diverses definicions. En aquest sentit, els diferents organismes internacionals que s'encarreguen d'analitzar la competitivitat a nivell mundial aporten la seva pròpia definició:

- **IMD (World Competitiveness Yearbook):** La competitivitat és l'habilitat d'una nació per crear i mantenir més valor afegit a les seves empreses i més prosperitat pels seus habitants.
- **World Economic Forum (Global Competitiveness Report):** La competitivitat és l'habilitat d'un país per assolir elevades taxes de creixement del PIB per càpita.
- **European Commission (Competitiveness Advisory Group):** La competitivitat implica elements de productivitat, eficiència i rendibilitat. Però no és una finalitat per si sola. És una forma d'elevat el nivell de vida i incrementar el benestar social. Generalment, incrementant la productivitat i l'eficiència, en el context de l'especialització internacional, la competitivitat proveeix les bases per augmentar els salaris de les persones (excloent la inflació).
- **OCDE:** La competitivitat és el grau en què una nació pot, sota les condicions de lliure mercat, produir productes i serveis que assoleixin els estàndards dels mercats internacionals, al mateix temps que estimula el manteniment i l'expansió dels ingressos reals dels seus habitants a llarg termini.

Segons el que es desprèn d'aquestes definicions, la competitivitat es revela com un concepte aplicable no solament a les empreses o als sectors econòmics, sinó que també es pot utilitzar per a l'anàlisi d'espais geogràfics. Sota aquesta òptica, la productivitat de les empreses està íntimament relacionada amb les condicions de l'entorn immediat en què operen. Per exemple, quan més sofisticades són les estratègies empresarials i els sistemes de producció, més necessari és tenir una oferta laboral amb més alta qualificació, major informació, millors infraestructures, millors proveïdors, millors centres de recerca i innovació, etcètera.

L'elaboració de l'Índex ADEG, en la seva primera edició, l'any 2004, va suposar una experiència pionera a Catalunya, pel que fa al desenvolupament del concepte de competitivitat i a l'establiment de models d'anàlisi operativa dels factors que la componen, a nivell territorial.

En el seu moment, en la definició de l'Índex es van tenir en compte els treballs desenvolupats per diferents equips d'economia aplicada en l'àmbit català i espanyol. No obstant, a diferència d'altres experiències, el plantejament de l'Índex es caracteritzava per considerar, a més d'aquells factors tradicionalment analitzats pels models més centrats en els factors econòmics, aspectes més relacionats amb qüestions socials o ambientals, en la línia dels plantejaments de l'Estratègia de Lisboa i l'Acord Estratègic per a la Internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana.

Així, segons la definició de la competitivitat territorial que es va fer en aquell moment, s'establien vuit dimensions per a mesurar la competitivitat dels diferents territoris:

1. Cohesió demogràfica i territorial
2. Qualificació de la mà d'obra
3. Transport i comunicacions
4. Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació
5. Innovació, desenvolupament tecnològic
6. Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures
7. Ambient i dinàmica de negocis
8. Provisió de sòl

En l'edició d'enguany, a partir de la reflexió realitzada durant les cinc edicions anteriors, s'ha realitzat un canvi metodològic d'una certa entitat. Així, mirant de seguir la línia encetada però, al mateix temps, introduint aspectes que milloren el model es fa un plantejament pel que fa a

l'Índex ADEG, que s'inspira en els treballs sobre l'anàlisi de la competitivitat realitzats per Michael Porter i el seu "Diamant de la Competitivitat" on s'operativitza el concepte de competitivitat, amb plantejaments aplicables a diferents contextos i fenòmens socials. També s'han tingut en compte els darrers treballs i els últims avenços pel que fa a l'operativització del concepte.

Així, en el nou model s'han clarificat alguns conceptes, per exemple, reforçant la doble perspectiva de la sostenibilitat social i la sostenibilitat medi ambiental, amb dues noves dimensions que substitueixen el factor de "Cohesió demogràfica i territorial", i que van encaminades a analitzar aspectes com que el model econòmic i de desenvolupament comporti l'assoliment d'una elevada participació en el mercat laboral, una millora en la qualitat de l'ocupació i una gestió mediambiental dels recursos naturals utilitzats. També s'han clarificat dues dimensions més que, d'alguna forma, ja es veien en el factor "Ambient i dinàmica de negocis", però que no quedaven prou diferenciades. D'una banda, el "volum de mercat i d'activitat" i de l'altra l'"esperit emprenedor i el dinamisme empresarial".

Partint d'aquestes consideracions, en el model d'anàlisi que s'aplica en aquesta edició la competitivitat queda operativitzada a través dels deu factors següents i 45 indicadors.

Val dir, però, que els canvis realitzats permeten la continuïtat del model anterior, sense excloure cap factor rellevant per l'anàlisi de la competitivitat territorial de les diferents comarques catalanes.

Factor de competitivitat	Indicador
Sostenibilitat social	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball sobre població 15-64 anys 2009 Taxa d'atur absoluta 15-64 (%) 2009 Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%) Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treb.)
Sostenibilitat mediambiental	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants Consum domèstic d'aigua per habitant (m³) 2007 Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m³) 2007 Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia) 2007 Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%) 2007 Residus industrials per km² (Tn) 2007 Percentatge de residus industrials valoritzats (%) 2008
Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació prof.	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants 2009 Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%) 2007 Percentatge de titulats superiors (%) 2007 Percentatge de població amb estudis post-obligatoris (%) 2007 Percentatge de directius, tècnics professionals i científics (%) 2007
Infraestructures de transport i comunicacions	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants 2009 Població amb accés a la xarxa ferroviària (%) 2009 Inversió del DPTOP per comarques i km². Acumulat 1999-2007 Llars amb banda ampla 2008 Autobusos per km² 2008
Dispon. de sòl i espai per l'activitat econòmica	<ul style="list-style-type: none"> Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%) 2007 Percentatge de sòl urbanitzable (%) 2008 Percentatge de superfície d'edificis no residencials iniciats (%) 2009
Innovació i desenvolupament tecnològic	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants 2009 Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants 2009 Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 hab. 2009 Índex de diversificació productiva 2009
Accés als mercats clients i proveïdors, accés a la informació	<ul style="list-style-type: none"> Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (km) 2009 Distància en minuts a l'eix viari principal 2009 Distància mitjana al mercat final català (km) 2009 Densitat de població (habitants/km²) 2009 Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%) 2009 Percen. de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%)
Volum de mercat i activitat	<ul style="list-style-type: none"> Quota de mercat 2008 Percentatge d'empreses (%) 2009 Variació de la població (interanual) (%) 2008-2009 Habitatges iniciats per 1.000 habitants 2009
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	<ul style="list-style-type: none"> Número d'empreses per 1.000 habitants 2009 Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants 2009 Variació en l'ocupació (interanual) (%) 2008-2009 Variació en les empreses (interanual) (%) 2008-2009
Disp. de pols de desenvolupament i infraestructures	<ul style="list-style-type: none"> Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants 2009 Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 hab. 2009 Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants 2009

Notes: Els indicadors en color blanc corresponen als introduïts en la revisió del model

En l'edició d'enguany s'ha realitzat un canvi metodològic d'una certa entitat, mirant de seguir la línia encetada però, al mateix temps, introduint aspectes que milloren el model

En el nou model s'introdueixen dues noves dimensions, reforçant la doble perspectiva de la sostenibilitat social i la sostenibilitat mediambiental

Si abans les vuit dimensions d'anàlisi s'aproximaven a partir de 25 indicadors, ara la xifra s'ha augmentat fins als 45 (20 més que en l'anterior model)

Amb la nova bateria d'indicadors, s'ha aproximat cada dimensió amb un mínim de 3-4 indicadors, per tal d'analitzar els diferents aspectes considerats des de perspectives diverses

25 indicadors s'han calculat amb dades de 2009, 9 amb dades de 2008 i 11 amb dades de 2007

Des del punt de vista operatiu, cada dimensió de la competitivitat està constituïda per una sèrie d'indicadors, de manera que els resultats provenen de la combinació equilibrada dels elements de competitivitat que configuren els diferents factors. No obstant això, si abans les vuit dimensions d'anàlisi s'aproximaven a partir de 25 indicadors, ara la xifra s'ha augmentat fins als 45 (20 més que en l'anterior model).

A banda d'aproximar millor els diferents factors de competitivitat, l'adició de nous indicadors respon, com que la majoria d'indicadors provenen de fonts estadístiques oficials, al fet que en els darrers anys hi ha hagut avenços importants pel que fa aquestes estadístiques, i que el Pla Estadístic de Catalunya inclou un major nombre d'estadístiques a nivell local, sobretot aquelles provinents de registres administratius dels diferents departaments de la Generalitat de Catalunya. Per una altra banda, en la revisió del conjunt d'indicadors també ha influït el fet que durant el 2009 s'ha portat a terme la revisió de la Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAEE), que és la base de molts dels indicadors sectorials utilitzats. La nova classificació obre oportunitats de cara a incorporar nous indicadors, atès que s'adequa més i millor al context empresarial actual.

Amb la nova bateria d'indicadors, s'ha aproximat –en la mesura del possible– cada dimensió amb un mínim de 3-4 indicadors, per tal d'analitzar els diferents aspectes considerats des de perspectives diverses, la qual cosa representa un salt qualitatiu respecte al model anterior. No obstant, tot i la millora en les estadístiques dels darrers anys, la qualitat de les fonts estadístiques és encara variada, i es continuen detectant buits a l'hora d'aproximar determinats factors, per la qual cosa, unes dimensions estan millor representades que d'altres. Tanmateix, la periodicitat de les dades també suposa una certa dificultat, ja que no totes les dades s'actualitzen de forma anual. En aquest sentit, 25 indicadors s'han calculat amb dades de 2009, 9 amb dades de 2008 i 11 amb dades de 2007.

Quant als aspectes referents a la *Sostenibilitat social*, s'ha reforçat l'accés a l'ocupació amb un indicador comparable a nivell territorial de la incidència de l'atur en la població. També s'han incorporat dos indicadors que aproximen la qualitat de l'ocupació: el grau de contractació indefinida (estabilitat laboral) i el de la incidència de la sinistralitat laboral.

Pel que fa a la *Sostenibilitat mediambiental*, s'han ampliat els indicadors, incorporant la mesura del grau de desenvolupament dels serveis mediambientals de tractament, recuperació i valoració dels recursos utilitzats (aigua, residus, etc.) i afegint indicadors de consum d'aigua tant domèstic com industrial, així com sobre el tractament que es fa dels residus domèstics.

En relació a la *Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació professional*, s'ha afegit la taxa d'escolarització als 17 anys, com a mesura del major o menor nivell educatiu dels efectius joves i s'ha afegit el percentatge de tècnics i professionals que hi ha en l'ocupació com a aproximació a la menor o major demanda de qualificacions del mercat laboral comarcal.

Respecte a la *Infraestructura de transport i comunicacions*, s'ha afegit un indicador per a mesurar la implementació a les llars de la banda ampla (davant la inexistència de la mateixa informació a nivell empresarial). En aquest sentit, es parteix del supòsit que hi haurà una correlació important entre la implantació a les llars i a les empreses d'un mateix territori. Tanmateix, s'ha afegit un indicador que aproxima la quantitat i qualitat de les inversions en infraestructures, un que aproxima la provisió de les infraestructures ferroviàries i un darrer que aproxima a la provisió d'oferta de transport col·lectiu per carretera.

La dimensió *Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica* ha incorporat un nou indicador, el percentatge de superfície d'edificis no residencials iniciats amb el qual es pretén afegir a l'oferta de sòl, l'oferta de sostre (locals, etc.).

En el cas de la *Innovació i el desenvolupament tecnològic*, en el model anterior s'analitzava l'ús intensiu de les tecnologies en la indústria. S'hi ha afegit, ara, l'ús del coneixement pel que fa als serveis.

En relació a l'*Accés als mercats de clients i proveïdors i accés a la informació*, s'ha introduït al model el mercat on-line, amb un nou indicador, el percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet, es pretén aproximar, així, la penetració de les TIC en els hàbits de compra.

A l'anàlisi de la dimensió del *Volum de mercat i d'activitat* s'hi ha afegit un indicador que sintetitza la capacitat de consum d'un territori a partir de diferents variables poblacionals i econòmiques, així com un indicador relatiu de l'activitat del sector de la construcció, atès que és un element força rellevant a les economies comarcals.

Tanmateix, s'ha introduït en el model l'emprenedoria a través del factor *Esperit emprenedor i dinamisme empresarial*, a partir de dos indicadors: el número d'empreses i de treballadors autònoms.

Finalment, la *Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures* s'ha aproximat també a través de la consideració dels serveis empresarials avançats i els serveis relacionats amb la gestió de la informació.

Fins ara s'ha fet referència a la definició de les dimensions que conformen la competitivitat i a la selecció dels indicadors que les poden aproximar. Però també s'han realitzat canvis en relació a la mètrica i les ponderacions de càlcul, tenint en compte la incorporació dels nous indicadors.

En el moment del disseny de l'Índex ADEG, l'any 2004, es va donar molta importància al fet que fos una eina relativament simple que facilités la comprensió de la realitat econòmica del territori, de cara a la seva utilitat per a la presa de decisions. Així, es va desestimar la utilització de tècniques quantitatives complexes, amb l'objectiu de facilitar la comprensió del model així com la interpretació dels resultats. Tal com es va demostrar en aquell moment, la simplicitat del model i la facilitat de comprensió dels resultats no han d'anar renyides amb la rigorositat i la fiabilitat, a l'hora d'aproximar-se a la realitat a analitzar. Així es va optar, des del punt de vista mètric, per confeccionar un rànquing, que ordenava a les diferents comarques en funció de la seva competitivitat. No obstant això, a mesura que han anat apareixent les diferents edicions de l'Índex, s'ha anat fent palesa, cada cop més, la necessitat de mesurar les distàncies entre les diferents comarques, per tal d'afinar encara més les posicions relatives de cada una d'elles.

En aquest sentit, fins ara, el mètode utilitzat d'agregació de posicions relatives afavoria les comarques que obtenien més bones posicions en cadascun dels factors, però no permetia conèixer les distàncies, de vegades significatives, que hi pot haver en cadascun dels factors i que, en un sistema més acurat de medició, podrien determinar que una comarca està millor situada que una altra, en funció de la suma de les distàncies obtingudes en els diferents factors. És per això que una altra novetat d'aquesta edició és que s'ha aplicat una mètrica nova, basada en transformar les dades de tots els indicadors de les diferents comarques, segons la següent fórmula: $Y_{ij} = \frac{[x_{ij} - \min_{ij}]}{[\max_{ij} - \min_{ij}]} * 100$. D'aquesta manera, el valor de l'indicador més negatiu pren un valor de 0, mentre que el més positiu pren un valor de 100. Així, l'Índex ADEG, que abans només permetia ordenar les comarques en funció de la seva competitivitat, ara permet ordenar i, al mateix temps, mesurar les distàncies existents entre totes elles.

L'Índex global s'obté a partir de l'agregació ponderada de cadascun dels factors i indicadors. La mètrica es complementa, per tant, amb un sistema de ponderacions dels factors i els indicadors, com ja passava en el model dissenyat l'any 2004. Aleshores es van establir, mitjançant un procés de debat entre l'equip d'Activa Prospect i l'equip assessor de l'ADEG, uns pesos específics per a cada factor. Ara, s'han establert uns nous pesos per part de l'equip assessor, format per membres de la Junta directiva de l'ADEG. A continuació es detalla quins són els pesos donats a cada factor: Sostenibilitat social (0,04), Sostenibilitat mediambiental (0,04), Qualificació dels recursos humans i recursos d'educació i formació professional (0,12), Infraestructura de transport i comunicacions (0,10), Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica (0,10), Innovació, desenvolupament tecnològic (0,16), Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació (0,16), Volum de mercat i d'activitat (0,10), Esperit emprenedor i dinamisme empresarial (0,06) i Disponibilitat de pols i infraestructures de desenvolupament (0,12). També, s'ha afegit un sistema de ponderacions a nivell d'indicadors. Així, en indicadors, s'han assignat pesos diferents en funció de la importància donada a cadascun d'ells i de la seva qualitat, en funció de si aproximen millor o pitjor el concepte que es vol expressar. No obstant això, en la majoria dels casos, el pes atorgat a cada indicador ha estat el mateix.

L'assignació d'aquests pesos s'ha fet sota uns criteris que responen a un model concret i, per tant, a uns determinats judicis de valor. En aquest sentit, es considera molt important la generació de serveis avançats així com de productes amb un important component tecnològic. És per això que se li ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són els aspectes relacionats amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, el model es basa en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, s'hi reforcen també aquells factors que poden incidir més en una major o menor competitivitat en aquest context, com ara les infraestructures de transport i comunicacions, l'accés als mercats o la disponibilitat de pols i infraestructures de desenvolupament.

Cal tenir en compte, tanmateix, que són els perfils comarcals els que realment permeten concretar com un territori defineix el seu model de competitivitat i la seva especialització, tal com demostra el fet que, amb els resultats del rànquing a la mà, els majors graus de competitivitat no sempre guarden una relació directa amb els majors nivells de benestar (en termes de renda per càpita). Cal tenir en compte, doncs, que la voluntat de l'índex és ajudar a definir les estratègies territorials en base als factors clau de desenvolupament de cada territori, però que l'ordenació resultant no deixa de ser un exercici econòmic, per tal d'aportar elements de debat i analitzar la realitat, però que hi pot haver territoris que siguin poc competitius en el marc global de competència internacional, però que hagin desenvolupat estratègies de desenvolupament basades en economies regionals i nacionals, que han comportat nivells de benestar elevats, com podria ser el cas d'algunes de les comarques pirinenques o d'altres comarques fora de l'àmbit metropolità.

Indicadors · Els 45 indicadors de l'Índex ADEG

Llocs de treball sobre població 15-64 anys

■ Proporció de persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms sobre la població en edat de treballar (15-64 anys).

Taxa d'atur absoluta 15-64 anys (%)

■ Proporció de persones registrades a les oficines d'ocupació (SOC) respecte a la població en edat de treballar (15-64 anys). Constitueix un indicador comparable a nivell territorial de la incidència de l'atur en la població.

Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)

■ Dades sobre persones assalariades amb contracte fix procedents de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya. S'entén per persones ocupades assalariades amb contracte fix aquelles persones que han tingut i continuen tenint un contracte de feina o una successió de contractes amb continuïtat, amb la mateixa empresa. És un indicador de la qualitat de l'ocupació a la comarca.

Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treballadors/es)

■ Índex que calcula la incidència dels accidents laborals per cada 100.000 persones afiliades al Règim General i al Règim Especial de la Mineria del Carbó. Les dades sobre accidents de treball i malalties professionals s'elaboren a partir de les comunicacions d'accidents i de malalties professionals que les empreses i les entitats gestores estan obligades a presentar davant l'autoritat laboral. De la mateixa manera que l'anterior, aquest indicador pretén aproximar la qualitat de l'ocupació a la comarca.

Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants.

■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 37-39: recollida i tractament d'aigües residuals, activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització, activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus. Amb aquest indicador es pretén mesurar el grau de desenvolupament dels serveis mediambientals de tractament, recuperació i valorització dels recursos.

Consum domèstic d'aigua per habitant (m³)

■ Consum domèstic d'aigua, en m³, dividit per la població resident. Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.

Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m³)

■ Consum industrial i de serveis d'aigua, en m³, dividit pels centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS). Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.

Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (Kg/hab/dia)

■ Generació de residus municipals en kg, dividida pel nombre d'habitants i 365,25 (en referència als dies de l'any). Es consideren els residus segons el municipi de producció. Els residus municipals no inclouen les cendres d'incineradores, els llots de depuradores o els rebuïjos de les plantes de reciclatge i compostatge. Sí que s'hi inclouen les dades de recollida selectiva per comarques.

Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)

■ Percentatge de recollida selectiva respecte al conjunt dels residus municipals, és a dir, vidre, paper, llaunes i envasos, matèria orgànica, poda i jardineria i residus voluminosos.

Residus industrials per km² (Tn)

■ Generació de residus industrials, dividida entre la superfície de la comarca. Dins dels residus industrials no s'inclouen aquells resultants de l'activitat minera ni de l'explotació de pedreres, així com tampoc els radioactius ni els explosius no classificats. Tampoc s'hi inclouen els sanitaris i els municipals, els procedents d'explotacions agrícoles o ramaderes que es reutilitzen en l'explotació agrària i els que es gestionen com a aigües residuals.

Percentatge de residus industrials valoritzats (%)

■ Percentatge de residus industrials valoritzats. Els residus industrials valoritzats són aquells que són sotmesos a un procés (de reciclatge, de recuperació, de compostatge...), a través del qual el mateix residu o un component d'aquest torna a ser útil.

Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants

■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 85: educació preprimària, Educació primària, educació secundària, educació postsecundària, altres activitats d'educació i activitats auxiliars a l'educació.

Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)

■ Taxa específica d'escolarització que relaciona als alumnes matriculats de 17 anys amb la població d'aquella mateixa edat, és a dir, la proporció de joves que continuen la seva educació en l'etapa post-obligatòria. Amb aquest indicador es mesura el major o menor nivell educatiu dels efectius joves.

Percentatge de titulats superiors (%)

■ Percentatge de persones amb titulacions superiors realitzat a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya. Les persones amb una titulació superior són aquelles que han acabat una diplomatura, arquitectura o enginyeria tècniques, tres cursos d'una llicenciatura, enginyeria o arquitectura, una llicenciatura, una enginyeria o el doctorat.

Percentatge de població amb estudis post-obligatoris (%)

■ Percentatge de persones amb estudis post-obligatoris a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya. Les persones amb estudis post-obligatoris són aquelles que compten amb un batxiller superior (inclou batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU i PREU), amb una FP de grau mig (inclou FPI, FP de grau mig, oficialia industrial i equivalents), amb una FP de grau superior (inclou FPII, FP de grau superior, mestria industrial i equivalents), amb una diplomatura (inclou diplomatura, arquitectura tècnica, enginyeria tècnica, tres cursos aprovats de llicenciatura, tres cursos aprovats d'arquitectura i tres cursos aprovats d'enginyeria), amb una llicenciatura (inclou arquitectura, enginyeria i llicenciatura o amb un doctorat.

Percentatge de directius, tècnics, professionals i científics (%)

■ Percentatge de persones amb ocupacions de tipus directiu, tècnic, professional o científic a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya. Els directius, tècnics, professionals o científics corresponen a una de les 4 agregacions de les 10 rúbriques corresponents als grans grups de la Classificació Catalana d'Ocupacions CCO-94, concretament, als grups 0, 1 i 2. Amb aquest indicador es vol aproximar la menor o major demanda de qualificacions del mercat laboral comarcal.

Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 49-53, 61 i 79: transport terrestre; transport per canonades, transport marítim i per vies de navegació interiors, transport aeri, emmagatzematge i activitats afins al transport, activitats postals i de correus i telecomunicacions i activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen.
Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es considera població amb accés directe a la xarxa ferroviària aquella que viu en localitats que compten, com a mínim, amb una estació amb servei o bé de RENFE, ja sigui rodalies o regionals, o bé de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) o bé de Metro. Es calcula com a percentatge de població en municipis amb una estació de ferrocarril sobre el total comarcal. L'indicador serveix per a aproximar la provisió de les infraestructures ferroviàries.
Inversions del DPTOP per comarques i km² (milers d'euros)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Es comptabilitzen les inversions del DPTOP per comarques, tenint en compte les realitzades per DG, EA, EP i Consorcis i tant les Inversions reals com les transferències de capital externes, a partir de la liquidació dels pressupostos facilitada pel Departament d'Economia i Finances. Es pren el valor acumulat en el període 99-07. Amb aquest indicador es pretén aproximar la quantitat i la qualitat de les inversions en infraestructures.
Percentatge de llars amb banda ampla (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de llars que compten amb Internet de banda ampla, segons l'Estadística territorial TIC a les llars. Són aquelles que disposen d'un tipus de connexió xDSL com ADSL, d'altres connexions fixes com la xarxa de cable i connexions sense fils. Aquest indicador, que mesura la implementació a les llars de la banda ampla, pretén aproximar el grau d'implantació de les TIC a les empreses en absència de la mateixa informació a nivell empresarial. En aquest sentit, es parteix del supòsit que hi haurà una correlació important entre la implantació a les llars i a les empreses d'un mateix territori.
Autobusos per km²	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre d'autobusos en relació a la superfície de la comarca. S'entén per autobusos aquells vehicles destinats al transport de viatgers amb una capacitat superior a nou places, inclosa la del conductor. Aquest indicador aproxima la provisió d'oferta de transport públic col·lectiu.
Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ S'ha calculat el sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable com el percentatge sobre la superfície total que representa el mínim entre la superfície de conreu de secà més l'urbanitzable i la superfície amb pendent inferior al 20%. ■ La superfície de conreu de secà s'ha considerat la més adequada en temes de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental per a satisfer noves necessitats. Aquest indicador es vol aproximar a la disponibilitat de sòl potencial d'un territori. ■ El sòl es classifica en a) urbanitzada i altres (sòl urbà, urbanitzable i infraestructures), b) superfície forestal, c) sense vegetació i d) conreus. També es classifica segons el pendent.
Percentatge de sòl urbanitzable (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Percentatge que representa el sòl que figura com a urbanitzable en els planejaments territorials dels municipis. És una figura jurídica que ordena la disponibilitat immediata de sòl.
Percentatge de superfície d'edificis no residencials iniciats (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ La Secretaria d'Habitatge de la Generalitat elabora les dades d'edificis iniciats, segons la destinació, a partir dels visats d'obres d'edificació dels col·legis d'aparelladors de Catalunya on es distingeixen aquells que tindran una destinació diferent de la residencial. Inclou locals, indústria, comerç i magatzems, oficines, hostaleria i altres (incloent ramaderia). El percentatge es calcula sobre el total de la superfície d'edificis no residencials iniciats a Catalunya. Amb aquest indicador es pretén afegir, a l'oferta de sòl, l'oferta de sostre (locals, etc.).
Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 hab.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-72: recerca i desenvolupament.
Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 20, 26 i 28-30: Indústries químiques, Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, fabricació de maquinària i equips ncaa, fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs i fabricació d'altres materials de transport.
Llocs de treball intensius en coneixement per 10.000 hab.	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 50-51, 61-66, 68, 70-75, 77, 85-86, 90 i 91: transport marítim i per vies de navegació interiors, transport aeri, telecomunicacions, serveis de tecnologies de la informació, serveis d'informació, mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria, activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances, activitats immobiliàries, activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, recerca i desenvolupament, publicitat i estudis de mercat, altres activitats professionals, científiques i tècniques, activitats veterinàries, activitats de lloguer, educació, activitats sanitàries, activitats de creació, artístiques i d'espectacles i activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals
Índex de diversificació productiva	<ul style="list-style-type: none"> ■ Els índexs de diversificació productiva indiquen en quina mesura la producció d'una zona geogràfica està diversificada en nombrosos sectors. Per avaluar aquesta diversificació, un dels indicadors agregats que es pot utilitzar és l'invers de l'índex de Herfindahl. Aquest índex és la suma dels quadrats de les quotes de participació de cada sector en el total de l'economia d'una àrea: quan l'índex és 1 vol dir que el total de la producció es dona en un sol sector. En canvi, quan tendeix a 0 vol dir que la producció està més diversificada. L'invers de l'índex de Herfindahl dona el nombre de sectors representatius presents en una àrea. Com més sectors representatius hi hagi, més diversificada estarà l'economia.

Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (km)	<ul style="list-style-type: none"> ■ És la mínima distància des de les capitals de comarca als aeroports i ports de Catalunya: com a centres de distribució internacionals de mercaderies i serveis. S'han considerat els ports de Tarragona i Barcelona i els aeroports de Reus, Girona-Costa Brava i El Prat de Llobregat. A partir del 2006 s'inclou les estacions de l'AVE.
Distància en minuts a l'eix viari principal	<ul style="list-style-type: none"> ■ És la mínima distància, en minuts, des de la capital de comarca als principals eixos viaris de Catalunya: autopistes i autovies.
Distància mitjana al mercat final català (km)	<ul style="list-style-type: none"> ■ El càlcul es correspon amb la mitjana ponderada de les distàncies entre capitals de comarca i la població de cada comarca. La seva interpretació correspon a la distància mitjana que hauria de recórrer una empresa localitzada en una determinada comarca per abastar el mercat català.
Densitat de població (hab./km²)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre d'habitants per km².
Percentatge de població en municipis de 5.000 o més hab.	<ul style="list-style-type: none"> ■ La proporció de persones que viuen en poblacions de més de 5.000 habitants en cada comarca.
Percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Percentatge de persones d'entre 16 i 74 anys que alguna vegada han comprat béns o serveis a través de la xarxa per motius particulars, segons l'Estadística territorial TIC a les llars. Amb aquest indicador, es pretén aproximar la penetració de les TIC en els hàbits de compra i, en conseqüència, introduir al model el mercat on-line.
Quota de mercat (Espanya=100 mil unitats)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Índex que elabora La Caixa en el seu Anuario Económico, que sintetitza la capacitat de consum d'un territori a partir de diferents variables poblacionals i econòmiques. ■ Aquest indicador s'elabora mitjançant un model equivalent a un terme mitjà de nombres índex de les següents sis variables: població, nombre de telèfons fixos, automòbils, camions (camions i furgonetes), oficines bancàries, i activitats comercials minoristes. És a dir, la capacitat de consum es mesura, no només en funció de la importància de la població, sinó també en funció del seu poder adquisitiu, que ve representat per les cinc variables indicades. ■ La quota de mercat constitueix una orientació adequada per a valorar i ponderar la quantitat de productes i serveis que, teòricament i en igualtat de condicions, pot absorbir un territori, especialment quan es tracta de productes o serveis que són objecte d'una distribució homogènia.
Percentatge d'empreses (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Percentatge de centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) a la comarca respecte al total de Catalunya.
Variació de la població (interanual) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Taxes de variació interanual de la població a la comarca.
Habitatges iniciats per 1.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Càlcul de la ràtio d'habitatges iniciats per cada 1.000 habitants. La Secretaria d'Habitatge de la Generalitat elabora les dades d'habitatges iniciats a partir dels visats d'obres d'edificació dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.
Número d'empreses per 1.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Número de centres de cotització en relació a la població resident. Aquest indicador s'utilitza per tal d'introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Número de treballadors afiliats al Règim Especial de Treballadors Autònoms en relació a la població. De la mateixa manera que l'anterior, aquest indicador s'utilitza per a introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Variació en l'ocupació (interanual) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Taxes de variació interanual dels llocs de treball a la comarca.
Variació en les empreses (interanual) (%)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Taxes de variació interanual dels centres de cotització a la comarca.
Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 70-71 i 73-74: activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, publicitat i estudis de mercat i altres activitats professionals, científiques i tècniques.
Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 62-63: serveis de tecnologies de la informació i serveis d'informació.
Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	<ul style="list-style-type: none"> ■ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 64-66: mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria i activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances.

Activa Prospect, SL (Research & Solutions)

Centre d'Empreses de Noves Tecnologies · Parc Tecnològic del Vallès
 08290 Cerdanyola del Vallès · Barcelona · Tel. 93 582 01 77 · Fax 93 591 28 21
 activapropect@activapropect.cat · www.activapropect.cat

En el còmput dels llocs de treball s'inclouen les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i les afiliades al Règim Especial de Treballadors Autònoms. No s'inclouen, en canvi, les persones afiliades al Règim Especial de la Mineria del Carbó, Règim Especial del Mar, Règim Especial Agrari i Règim Especial d'Empleats de la Llar. Pel que fa al Règim Especial Agrari, a partir del primer trimestre del 2008 es van anar incorporant tots els treballadors per compte propi al Registre Especial de Treballadors Autònoms. No obstant això, la magnitud del sector es manté encara sobrepresentada, atès que es manté el Règim Especial Agrari, del qual no es disposen dades disgregades per comarca.

La informació que s'ofereix en relació a les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social es refereix a la situació d'alta laboral i situacions assimilades a la de l'alta. Tots els treballadors afiliats han d'estar inscrits en un compte de cotització a la Seguretat Social. Aquests comptes agrupen als treballadors d'una mateixa empresa, que desenvolupen l'activitat en una mateixa província. Per tant, les empreses estan obligades a declarar un mínim d'un centre de cotització per província, però poden declarar un centre de cotització per a cada establiment o computar tots els treballadors en un únic centre de cotització per a cada província. En aquest sentit, és força habitual que aquelles institucions que compten amb una xarxa nombrosa d'establiments repartits pel territori, declarin tots els empleats en la que, de fet, n'és la seu central. Per exemple, així succeeix en l'àmbit financer, ja que les comarques que tenen la seu central d'una entitat financera, presenten un pes important de llocs de treball del sector, al computar-se tots, o una part important, dels treballadors de la província.

Així, la xifra de persones afiliades als centres de cotització d'una comarca no permet conèixer la situació laboral de les persones que hi resideixen, ja que hi pot haver persones que hi treballin, però que visquin en altres llocs. Tampoc es poden quantificar els llocs de treball efectivament localitzats a la comarca, ja que hi pot haver treballadors de la comarca que, tot i treballar-hi, estiguin adscrits a un centre de cotització domiciliat en un altra comarca de la província, al mateix temps que s'hi poden computar treballadors que, en realitat, treballin en altres comarques de la mateixa província.

Pel que fa als centres de cotització, es pot donar la situació que una mateixa empresa declari més d'un centre. Per exemple, que els treballadors d'oficina es declarin en un centre de cotització i els de producció en un altre. No obstant això, s'ha de dir que aquesta no és una situació molt freqüent.

Tot i aquestes consideracions, la informació sobre les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social i al Règim Especial de Treballadors Autònoms permet aproximar, de forma força ajustada, el volum dels llocs de treball localitzats a la comarca, sobretot d'aquells que pertanyen al teixit empresarial local. A més d'això, l'anàlisi, realitzada a llarg termini, permet resseguir-ne l'evolució.

L'indicador més habitualment utilitzat per a fer la lectura de les xifres d'atur és la taxa d'atur. Aquesta taxa és el resultat d'expressar en percentatge el quocient entre la població desocupada i la població activa. Es considera que la població activa és aquella formada pel conjunt de persones que estan treballant, així com per aquelles que estan en disposició de fer-ho, és a dir, les persones desocupades que estant cercant feina. Aquesta taxa d'atur, però, no es pot calcular en àmbits locals i comarcals, perquè no es pot saber la població activa.

Una alternativa seria usar la taxa d'atur estimada, que es realitza a partir de la relació entre la població desocupada registrada a les oficines d'ocupació (SOC) i la població activa local estimada. És un mètode que permet estimar la població activa a nivell comarcal a partir de les dades de les renovacions padronals i de l'extrapolació de les taxes d'activitat per edat i sexe a nivell provincial a partir de les estimacions de l'Enquesta de Població Activa (EPA). No obstant, aquesta taxa tant sols es troba disponible per a les comarques de les demarcacions de Barcelona i Girona, ja que es realitza per part de les respectives Diputacions. És per això que aquí s'utilitza la taxa d'atur absolut, que s'obté a partir del quocient entre l'atur registrat i la població en edat de treballar (15-64 anys).

El passat mes de gener de 2009 va entrar en vigor la nova Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAÉ-09) que ha vingut a substituir a l'anterior classificació (CCAÉ-93). Aquesta actualització respon a la necessària adaptació als canvis que, des de l'any 1993 ençà, s'han anat produint en l'estructura econòmica. Entre aquest canvis es poden destacar l'aparició o l'augment de determinades activitats, que comporta l'aparició de noves categories. És el cas, per exemple, de les seccions "informació i comunicacions", "activitats professionals, científiques i tècniques" i "activitats administratives i serveis auxiliars". També es pot produir la reubicació d'algunes activitats com, per exemple, el canvi que hi ha hagut amb la "promoció immobiliària", que ha passat a ubicar-se a la categoria de "construcció", quan abans es classificava com una activitat de serveis.

Així doncs, l'aplicació d'aquesta nova classificació comporta canvis en la categorització i la codificació de les activitats i comporta el trencament de les sèries estadístiques. Aquesta situació afecta només a les magnituds en les quals hi ha disgregacions de les dades per activitat econòmica, com l'afiliació a la Seguretat Social i al treball autònom, als centres de cotització i a l'atur.

L'Enquesta Demogràfica de Catalunya és una enquesta directa, que es va establir pel Parlament, a través de la Llei del Pla estadístic de Catalunya 2006-2009, i que es va realitzar, a través d'una entrevista personal, a una mostra representativa de població, per tal de conèixer dades demogràfiques, en relació a aspectes com l'estructura familiar, dependència, formes de convivència, fecunditat, migracions, habitatge, etcètera.

L'Estadística territorial TIC a les llars aporta l'obtenció d'estimacions territorials dels indicadors més importants d'equipament i ús de les TIC a les llars catalanes. Les unitats d'anàlisi són els habitatges familiars i les persones de 15 anys o més que hi resideixen. La recollida d'informació i referència dels resultats és el segon trimestre de cada any.

Bibliografia i fonts

- **Activa Prospect** (2004-2009). *Informe de conjuntura econòmica ADEG*
- **Departament d'Economia i Finances** (2005)
- **Economist Intelligent Unit (2009)**
- **European Comission**
- **Instituto Vasco de la Competitividad**
- **Grup de Recerca en Anàlisi Quantitativa Regional (AQR)** (2007)
- **IMD (2007)**
- **MORENO, D.**, Toharia, L.; Caprile, M. (2001) "La qualitat del treball a Catalunya en comparació a d'altres regions espanyoles i europees". "Un cas pràctic. El Prat de Llobregat".
- **O'MAHONY, M.**; VAN ARK, B. (ed.) (2004). *EU Productivity and Competitiveness, an Industry Perspective. Can Europe Resume the Catching-up Process?*
- **Porter, M. E. (1990)**. *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.
- **Pacte Industrial de la Regió Metropolitana de Barcelona** (2000).
- **SOBRINO, J. (2004)**. "Competitivitat territorial: àmbits e indicadors de anàlisi". *Economía, Sociedad y Territorio*, Dossier especial: 123-183.
- **World Economic Forum (2007)**. *The Global Competitiveness Report 2007-2008*

Principals fonts consultades

- www.idescat.cat
- www10.gencat.cat/ptop
- www20.gencat.cat/treball
- www.viamichelin.es
- www.arc.cat
- www.anuarieco.lacaixa.comunicacions.com
- www.fgc.net
- www.renfe.es
- www.atm.cat

